

Regional tillväxt

19

Förslag till statsbudget för 2009

Regional tillväxt

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	10
2.3	Skatteutgifter.....	11
2.4	Mål	11
2.5	Resultatredovisning	12
2.5.1	Resultat.....	12
2.5.2	Analys och slutsatser	36
2.6	Revisionens iakttagelser.....	39
2.7	Politikens inriktning	39
2.8	Budgetförslag	44
2.8.1	1:1 Regionala tillväxtåtgärder	44
2.8.2	1:2 Transportbidrag	45
2.8.3	1:3 Glesbygdsverket.....	46
2.8.4	1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	46

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	10
2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011, utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad, utgiftsområde 19 Regional tillväxt	11
2.4 Skatteutgifter netto	11
2.5 Övergripande indikatorer	12
2.6 Daglönesumma per anställd	13
2.7 Innovation och förnyelse	13
2.8 Kompetensförsörjning och arbetskraftsutbud i procent	14
2.9 Tillgänglighet	15
2.10 Miljö	18
2.11 Beslutade medel från anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder 2007 som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram fördelade på den nationella strategins prioriteringar	23
2.12 Indikativ fördelning 2007–2013 mellan de största prioriterade områdena i de regionala strukturfondsprogrammen samt beslut t.o.m 2007	25
2.13 Beslut och utbetalningar inom EG:s strukturfondsprogram 2007–2013	26
2.14 Beslut och utbetalningar i EG:s strukturfondsprogram 2000–2006	27
2.15 Fördelning av resurser mellan basverksamhet och projektverksamhet för lokala och regionala resurscentra för kvinnor åren 2003–2007	28
2.16 Vissa uppgifter om beviljade selektiva regionala företagsstöd 2004–2007 ¹	29
2.17 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län samt Nutek under 2007 fördelade på län	30
2.18 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län åren 2005–2007	33
2.19 Antal arbetsställen och anställda i företag som erhållit regionalt transportbidrag 2007	33
2.20 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd beviljade 2007	34
2.21 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för de regionala företagsstöden åren 2004–2007	34
2.22 Stöd till kommersiell service fördelat på län åren 2004–2007	35
2.23 Anslagsutveckling	44
2.24 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	44
2.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder	45
2.26 Anslagsutveckling	45
2.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Transportbidrag	45
2.28 Anslagsutveckling	46
2.29 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Glesbygdsverket	46
2.30 Anslagsutveckling	46
2.31 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	47
2.32 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	47

Diagramförteckning

1 Finansiering av tillväxtprogrammen per medfinansör, i miljarder kronor och procent	22
2 Fördelning av medel inom tillväxtprogrammen 2007 på nationella strategins prioriteringar, i miljarder kronor och procent	22

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner det mål för regional tillväxtpolitik som regeringen föreslår och att målet för politikområdet regional tillväxtpolitik upphör att gälla (avsnitt 2.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 2 600 000 000 kronor under 2010–2017 (avsnitt 2.8.1),
3. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 3 600 000 000 kronor under 2010–2015 (avsnitt 2.8.4),
4. för budgetåret 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 *Regional tillväxt* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	Ramanslag	1 545 837
1:2 Transportbidrag	Ramanslag	498 864
1:3 Glesbygdsverket	Ramanslag	6 900
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	Ramanslag	1 450 000
Summa		3 501 601

2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar huvudsakligen medel för regionala tillväxtinsatser, i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd, samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Dessutom omfattar utgiftsområdet vissa insatser med anledning av försvarsomställningen (finansierade av äldreanslaget 33:6 *Insatser med anledning av försvarsomställningen*).

Regional tillväxtpolitik omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras av de anslag som ingår inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Regionala hänsynstaganden och åtgärder inom i princip samtliga utgiftsområden, är sammantaget av avgörande betydelse för den regionala utvecklingen och för möjligheterna att uppnå det föreslagna målet för den regionala tillväxtpolitiken (se avsnitt 2.4).

Dessa åtgärder finns främst inom Regional tillväxtpolitik, Näringspolitik, de delar av Forskningspolitiken som avser utveckling av innovationssystem, Utbildningspolitik, Arbetsmarknadspolitik, Transportpolitik, Landsbygdspolitik, politikområdena inom de areella näringarna, Kulturpolitik, Miljöpolitik, Energifpolitik, Bostadspolitik, politikområdet IT, elektronisk kommunikation och post, Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande, Integrationspolitik och Allmänna bidrag till kommuner.

Inom utgiftsområdet finns myndigheten Glesbygdsverket, vilken avvecklas den 31 mars 2009. Andra myndigheter och organ, som har ansvar och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken, är bl.a. de regionala

självstyrelseorganen, samverkansorganen, länsstyrelserna, Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Verket för innovationssystem (Vinnova), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), de två nya myndigheterna: Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, universitet och högskolor, Arbetsförmedlingen, Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA), Banverket, Vägverket, Rikstrafiken, Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, Luftfartsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket, Sametinget, Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Boverket, Post- och telestyrelsen (PTS) Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA) samt Sveriges exportråd.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 497	1 490	1 421	1 546	1 496	1 496
1:2 Transportbidrag	314	499	625	499	499	449
1:3 Glesbygdsverket	26	26	26	7	0	0
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007—2013		950	539	1 450	1 400	1 400
<i>Äldreanslag</i>						
2008 33:02 Landsbygdsån	0	1	0	0	0	0
2008 33:05 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000—2006	1 023	428	652	0	0	0
2006 33:06 Insatser med anledning av försvarsom- ställningen	19	0	136	0	0	0
2002 33:07 Särskilda regionala utvecklingsprogram		0		0	0	0
2001 33:09 Utgifter för lokalisering av statliga ar- betstillfällen till vissa kommuner		0		0	0	0
Totalt för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	2 879	3 393	3 399	3 502	3 395	3 345

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget (prop. 2008/09:2).

Utfallet uppgick till cirka 2 879 miljoner kronor för budgetåret 2007. Anslagna medel uppgick till cirka 3 163 miljoner kronor.

Anslagna medel för 2008 uppgår till cirka 3 393 miljoner kronor inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21). Utgiftsprognosen uppgår till cirka 3 399 miljoner kronor. Ramen för utgiftsområdet föreslås för 2009 uppgå till 3 502 miljoner kronor, beräknas för 2010 uppgå till 3 395 miljoner kronor och för 2011 till 3 345 miljoner kronor.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011, utgiftsområde 19 Regional tillväxt
Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	3 350	3 350	3 350
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	1	2
Beslut	171	71	21
Överföring till/från andra utgiftsområden	-20	-28	-29
Övrigt			
Ny ramnivå	3 502	3 395	3 345

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2008/09:FiU8). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad, utgifts-
område 19 Regional tillväxt**

Miljoner kronor

	2009
Transfereringar ¹	3 215
Verksamhetsutgifter ²	190
Investeringar ³	17
Summa ramnivå	3 422

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2007 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Tabell 2.4 Skatteutgifter netto

Miljoner kronor

	Prognos 2008	Prognos 2009
Regional nedsättning av egenavgifter	70	70
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter	380	390
Elförbrukning i vissa kommuner	870	900
Bidrag till regionala utvecklingsbolag	-	-
Summa	1 320	1360

Med ett streck "-" menas att avvikelserna inte kunnat beräknas.

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 19 *Regional tillväxt* redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter.

Regional nedsättning av egenavgifter

Vid beräkning av egenavgifter får en enskild näringsidkare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättningen på grund av EG-regler. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter

Arbetsgivare med fast driftsställe i stödområde A får göra ett avdrag med 10 procent av lönesumman, dock högst med 7 100 kronor per kalendermånad. Nedsättningen gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trosamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättningen på grund av EG-regler. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

Elförbrukning i vissa kommuner

Normen för skatt på el utgörs av den skattesats som merparten av de svenska hushållen betalar. Den uppgår till 27 öre/kWh 2008. I samtliga kommuner i Västerbottens, Norrbottens och Jämtlands län, samt kommunerna Sollefteå, Ånge och Örnsköldsvik i Västernorrlands län, Ljusdal i Gävleborgs län, Torsby i Värmlands län samt Malung, Mora, Orsa och Älvdalen i Dalarnas län är dock skattesatsen nedsatt till 17,8 öre/kWh. Skatteutgiften uppgår till 9,2 öre/kWh.

Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till regionalt utvecklingsbolag. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

2.4 Mål

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att målet för det nuvarande politikområdet Regional tillväxtpolitik *Utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft* ska upphöra att gälla och i stället fortsättningsvis vara mål för den regionala tillväxtpolitiken.

Skälen för regeringens förslag: Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som

närmare utvecklas i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden.

Mot bakgrund av att indelningen i politikområden upphör föreslår regeringen att det av riksdagen beslutade målet för politikområdet Regional tillväxtpolitik ska upphöra att gälla.

Målet för politiken föreslås dock vara oförändrat: *Utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft*. Den regionala tillväxtpolitiken omfattar även fortsättningsvis betydligt fler åtgärder än de som finansieras av de anslag som ingår i utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Resultatredovisningen ska därför även i fortsättningen också avse den samlade regionala tillväxtpolitiken.

2.5 Resultatredovisning

Resultatredovisningen i detta avsnitt avser 2007 och görs i förhållande till de mål som gällde för politik- och verksamhetsområden under 2007.

2.5.1 Resultat

Resultatredovisningen är disponerad enligt följande: Målet följs upp med ett antal indikatorer som på en övergripande nivå mäter utvecklingen i landets regioner. Resultatredovisningen inleds därför med ett avsnitt om utvecklingen i Sveriges regioner.

Regionala hänsynstaganden inom andra utgiftsområden och tvärssektoriell styrning av olika politikområden är av särskild betydelse för måluppfyllelsen. I avsnittet, *Strategier för regional tillväxt*, redovisas följaktligen olika insatser för ökad samverkan mellan olika politikområden för hållbar regional tillväxt. Här redovisas den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, tematiska myndighetsgrupper samt regionala utvecklingsprogram.

Den regionala tillväxtpolitiken genomförs via ett antal program och verktyg på läns- eller flerlänsnivå. I det följande avsnittet, *Program och verktyg för regional tillväxt*, redovisas därför regionala tillväxtprogram, EG:s strukturfondspro-

gram, central projektverksamhet, regionala företagsstöd samt kommersiell service. I resultatredovisningen framgår även resultaten från mätningar av ett antal indikatorer kopplade till genomförandet. Resultaten redovisas där så är möjligt utifrån den nationella strategins prioriteringar.

Utvecklingen i Sveriges regioner

För att följa utvecklingen i landets regioner används huvudindikatorn daglönesumma per anställd samt ett antal indikatorer inom områden som bl.a. relaterar till prioriteringar i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Två indikatorområden som studeras specifikt är servicenivå och miljö då politiken även ska följas upp utifrån dessa perspektiv. I tabell 2.5 nedan redovisas de övergripande indikatorerna fördelat på indikatorområde/prioriteringsområde:

Tabell 2.5 Övergripande indikatorer

Indikatorområde/ prioritering i den nationella strategin	Indikatorer
Huvudindikator	- Daglönesumma per anställd
Innovation och förnyelse	- Snabbväxande företag per invånare - Nya arbetsställen per invånare
Kompetensförsörjning och arbetskraftsutbud	- Andel med eftergymnasial utbildning - Matchning på arbetsmarknaden (efter yrke) - Förvärvsintensitet
Tillgänglighet	- Arbetspendling över kommungräns
Servicenivå	- Restid till livsmedelsbutik - Restid till serviceställe för post - Avstånd till grundskola
Miljö	- Koldioxidutsläpp per invånare - Kväveoxidutsläpp per invånare

Indikatorerna mäts, där så är möjligt, för den senaste tioårsperioden. Analysen baseras på en rapport från ITPS: "Indikatorer för uppföljning av regional utveckling" (N2008/3618).

Utvecklingen beskrivs för de sju s.k. regionfamiljerna storstadsregioner, regionala centra med universitet, övriga regionala centra, lokala varuproducerande centra, lokala tjänsteproducerande centra, små varuproducerande regioner och små tjänsteproducerande regioner. Regionfamiljerna är uppbyggda av lokala arbetsmarknadsregioner som har likartade utvecklingsförutsättningar.

ikets totala daglönesumma per anställd har ökat med 32,5 procent från 1997 till 2006. Ökningen av daglönesumman per anställd var störst i ”orstadsregionerna”, 34 procent. Den lägsta ökningen över den aktuella tidsperioden återfinns hos ”lokala tjänsteproducerande centra” med en ökning om 28,4 procent. Ökningen har varit större för kvinnor än för män i samtliga regionfamiljer. Skillnaden i ökningstakt har varit störst i ”lokala tjänste-, respektive varuproducerande centra”. Fortfarande har dock kvinnor en väsentligt lägre daglönesumma per anställd, vilket är särskilt påtagligt i ”orstadsregionerna”.

Huvudindikator

Tabell 2.6 Daglönesumma per anställd

Regionfamilj	Förändring 1997–2006 %	Belopp 2006 kr
Storstadsregioner	34,0	286 473
Regionala centra med universitet	29,2	240 910
Övriga regionala centra	30,7	239 145
Lokala varuproducerande centra	31,2	240 714
Lokala tjänsteproducerande centra	28,4	225 327
Små varuproducerande regioner	30,3	227 714
Små tjänsteproducerande regioner	30,1	222 795

Innovation och förnyelse

Tabell 2.7 Innovation och förnyelse

Regionfamilj	Förändring 1997–2005 %	Snabbväxande företag (per 1 000 invånare)	Antal nya arbetsställen, AS (per 1 000 invånare)	
		2005	Antal nya AS 1997–2005	2005
Storstadsregioner	10,9	60,7	317 613	9,3
Regionala centra med universitet	25,6	14,1	88 611	7,3
Övriga regionala centra	24,1	13,8	107 882	6,9
Lokala varuproducerande centra	10,9	5,7	17 134	6,9
Lokala tjänsteproducerande centra	25,5	3,8	20 209	8,1
Små varuproducerande regioner	29,0	3,1	16 569	7,5
Små tjänsteproducerande regioner	71,6	2,7	22 570	9,7

Inom området *Innovation och förnyelse* används indikatorer som mäter andelen snabbväxande företag och antalet nya arbetsställen per invånare i åldersgruppen 20–64 år.

Snabbväxande företag indikerar nytänkande och kreativitet som fått fotfäste på marknaden. Snabbväxande företag har här definierats utifrån antal anställda. Det är dessa företags arbetsställen som fördelats på regionfamiljerna.

Sett till regionernas invånarantal är det ”storstadsregionerna” som har det högsta antalet arbetsställen tillhörande snabbväxande företag per invånare, 60,7 stycken per 1 000 invånare. Gapet till övriga regionfamiljer är relativt stort och steget till regionfamiljerna ”regionala centra med universitet” och ”övriga regionala centra” som har 14,1 respektive 13,8 arbetsställen tillhörande snabbväxande företag.

Sett till förändringen mellan 1997 och 2005 har andelen snabbväxande företag per invånare ökat i alla regionfamiljer, men ökningen i ”små tjänsteproducerande regioner” har varit störst. Denna regionfamilj hade dock relativt få arbetsställen som tillhörde snabbväxande företag 1997. Störst absolut ökning har skett i ”storstadsregi-

onerna”, 6,0 stycken per 1 000 invånare, men denna ökning motsvarar endast 10,9 procent av antalet per 1 000 invånare 1997.

På en dynamisk och växande marknad beror produktionsökningar ofta på konkurrens samt på det faktum att högproduktiva företag tränger ut lågproduktiva företag. Genom att mäta antalet arbetsplatser som skapats på regional nivå ges en bild av marknadens dynamiska och innovativa kapacitet.

Om antalet nya arbetsställen relateras till befolkningens storlek hade ”små tjänsteproducerande regioner” det högsta antalet nya arbetsställen 2005, 9,7 nya arbetsställen per 1 000 invånare. ”Storstadsregionerna” hade 9,3 nya arbetsställen per 1 000 invånare 2005. Motsvarande andel för riket som helhet var 7,7.

Sedan 1997 har ”storstadsregionerna” fått det högsta antalet nya arbetsställen. Detta ska ses som en indikation på regionens förnyelseförmåga.

Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

Tabell 2.8 Kompetensförsörjning och arbetskraftsutbud i procent

Regionfamilj	Eftergymnasial utbildning		Matchning 2005	Förvävsintensitet	
	Förändring 1997–2006 %	2006 %		Förändring 1997–2006 %	2006 %
Storstadsregioner	8,9	23,8	3,7	5,2	78,9
Regionala centra med universitet	7,7	18,1	3,0	6,3	79,6
Övriga regionala centra	6,4	15,1	3,0	6,8	81,4
Lokala varuproducerande centra	5,0	11,9	2,4	6,2	84,9
Lokala tjänsteproducerande centra	5,4	13,4	2,6	6,5	81,0
Små varuproducerande regioner	4,0	9,9	2,6	6,7	81,9
Små tjänsteproducerande regioner	4,5	11,0	3,8	9,2	81,3

Andelen av befolkningen med minst tre års eftergymnasial utbildning är en god indikator för regional kompetensförsörjning. Indikatoren ger dock bara information om utbildningsnivån för en grupp människor, men inte en bild över deras kompetensnivå. Framför allt utelämnas effekten av arbetslivserfarenhet.

Andelen av befolkningen i åldern 20–64 år, vilka utgör den potentiella arbetskraften, med minst tre års eftergymnasial utbildning skiljer sig mycket åt mellan regionfamiljerna. ”Storstadsregionerna” hade högst andel invånare med minst tre års eftergymnasial utbildning, 23,8 procent, 2006. Det innebär en ökning jämfört med 1997, då andelen var 14,9 procent. Små varupro-

rande regioner hade den lägsta andelen invånare med minst tre års eftergymnasial utbildning både 1997 och 2006. Andelen har dock ökat från 5,9 till 9,9 procent under perioden. Största förändringen mellan 1997 och 2006 stod ”storstadsregionerna” för med en ökning motsvarande 8,9 procentenheter. Generellt är andelen högutbildade högre bland kvinnor än bland män. Störst är skillnaden i ”små tjänsteproducerande regioner”.

Matchningen mellan arbetslöshet och efterfrågan på arbetskraft på regional nivå kan studeras genom regionala jämförelser av vakanser och arbetslöshet per yrkesgrupp efter standarden för svensk yrkesklassificering. Denna matchningsindikator syftar till att ge en mer nyanserad bild av den regionala kompetensförsörjningen, än vad indikatorn gällande eftergymnasial utbildning gör på egen hand.

Matchningsindikatorn anger storleken på den regionala arbetsmarknadens missmatchning i förhållande till den regionala potentiella arbetskraften, dvs. arbetsmarknadens förmåga att para ihop vakanser med arbetssökande per yrkesgrupp. Detta innebär att ju bättre matchning som råder på den regionala arbetsmarknaden, desto närmare värdet 0 kommer matchningsindikatorn att ligga.

Missmatchningen i relation till den regionala potentiellt yrkesverksamma befolkningen var 2005 som högst i ”små tjänsteproducerande regioner” och näst högst i ”storstadsregionerna”. Övriga regioner ligger förhållandevis nära varandra. Generellt för alla regioner gäller även att det under 2005 var en större efterfrågan på arbetskraft än vad som fanns att tillgå per yrkesgrupp. Detta gäller även då arbetskraft som inte är yrkeskategoriserad tas med i beräkningen som tillgänglig på den regionala arbetsmarknaden.

Förvärvsintensiteten är ett mått som anger andel av en regions befolkning som förvärvsarbetar i åldersgruppen 20–64 år i relation till samtliga personer i denna åldersgrupp. Förvärvsintensiteten i riket uppgick till 74,7 procent 2006, vilket är 6,3 procentenheter högre än 1997.

Andelen förvärvsarbetande 2006 var högst i ”lokala varuproducerande” centra, 84,9 procent, och lägst i ”storstadsregioner”, 78,9 procent. I alla regionfamiljer är andelen högre för män än för kvinnor. Störst är skillnaden i ”lokala varuproducerande centra”, medan den är minst i ”små tjänsteproducerande regioner”. Studeras förändringen sedan 1997 står det klart att ”små

tjänsteproducerande regioner” haft den största ökningen, 9,2 procent och ”storstadsregionerna” har haft den lägsta ökningen av förvärvsintensiteten. ”Storstadsregionerna” har även haft den absolut största befolkningsökningen under denna period, medan ”små tjänsteproducerande regioner” haft den absolut största befolkningsminskningen, vilket kan bidra till resultaten gällande förvärvsintensiteten.

Tillgänglighet

Tabell 2.9 Tillgänglighet

Regionfamilj	Arbetspendling över kommungräns	
	Förändring 1997–2006 %	2006 %
Storstadsregioner	2,9	41,6
Regionala centra med universitet	2,6	22,2
Övriga regionala centra	4,0	24,1
Lokala varuproducerande centra	3,4	20,8
Lokala tjänsteproducerande centra	2,8	17,7
Små varuproducerande regioner	3,1	19,5
Små tjänsteproducerande regioner	2,7	15,5

Flyttningarna ökade under 1990-talet till följd av framför allt utbyggnaden av den högre utbildningen. Andelen av dem som flyttar på grund av arbetsrelaterade motiv har därefter minskat. I stället går utvecklingen mot ökad pendling för både kvinnor och män. Mellan 1997 och 2006 har antalet personer som arbetspendlar över kommungräns ökat med 3,5 procent. Detta är också en indikation på fortsatt regionförstoring, vilken stärker arbetsmarknadernas funktionssätt och gör svenska regioner mer konkurrenskraftiga i en global ekonomi.

Antalet pendlingsrörelser över kommungräns vid olika tidpunkter är en indikator som även återspeglar utvecklingen av den ekonomiska aktiviteten i en region samt visar på ett förändrat tillgänglighetsbehov. Fler pendlare är ett tecken på högt efterfrågetryck på arbetsmarknaden vilket ökar kraven på pendlingsmöjligheter. Att pendlingsavstånden blir längre och att pendlarna blir fler är också en indikation på allt mer specialiserade arbetsmarknader.

Antalet pendlingsrörelser över kommungräns är störst i ”storstadsregioner” och minst i ”små tjänsteproducerande regioner”. Till detta hör dock även att ”storstadsregioner” generellt sett består av till ytan mindre och fler kommuner än vad ”små tjänsteproducerande regioner” gör. Män pendlar i större utsträckning än vad kvinnor gör. Skillnaden är störst i ”små tjänsteproducerande regioner” och minst i ”storstadsregionerna”.

En effektiv och säker IT-infrastruktur främjar regional tillväxt genom att bl.a. bidra till att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt i alla delar av landet. IT är idag en av de viktigaste faktorerna för produktivitet utvecklingen. När det gäller tillgänglighet till bredband utvecklas och förbättras statistiken för närvarande. Viss statistik för bredbandstillgänglighet redovisas under utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Servicenivå

Dagligvarubranschen har genomgått en kraftig strukturomvandling under de senaste decennierna. Glesbygdsverkets studier visar att över 8 000 personer i Sverige har 20 minuter eller längre res tid med bil till närmaste livsmedelsbutik. Över hälften av dessa individer bor i regionfamiljen ”små tjänsteproducerande regioner”, där de utgör 3,1 procent av befolkningen. Drygt 2 300 personer, 29 procent, av de med långa avstånd, bor i regionfamiljerna ”lokala tjänste- respektive varuproducerande regioncentra”. Antalet personer i gruppen har ökat med 39 procent från 2001 till 2006. I samtliga län har män ett längre genomsnittligt avstånd till närmaste serviceställe än kvinnor.

I ovanstående siffror ingår inte de cirka 32 000 personer som bor på öar utan fast landförbindelse i Sveriges skärgårdar. 17 procent av öborna, cirka 5 500 personer, har inte livsmedelsaffär på sin ö.

Konsumentverkets uppföljningar visar samtidigt att de insatser som har genomförts har bidragit till att utslagningen av butiker till viss del har kunnat bromsas. Insatserna har riktats till butiker som är strategiska för varuförsörjningen och konsekvenserna av strukturomvandlingen har därigenom begränsats. Den pågående strukturomvandlingen på drivmedelsområdet kan dock få konsekvenser även för dagligvaruhandeln i gles- och landsbygdsområden.

Drygt 18 500 personer har 20 minuter eller mer med bil till närmaste serviceställe för post där kunder kan skicka brev och paket. I regionfamiljen ”små tjänsteproducerande regioner” återfinns cirka 7 600 personer, eller 41 procent, av dessa och de utgör där knappt 6 procent av den totala befolkningen i regionfamiljen. I ”lokala tjänste- respektive varuproducerande regioncentra” finns knappt 5 000 personer och i gruppen ”övriga regionala centra” återfinns ungefär 4 200 personer av de med mer än 20 minuter till närmaste serviceställe.

Utöver de med mer än 20 minuter till ett fast serviceställe för post där kunder kan skicka brev och paket, finns det cirka 11 800 personer på öar utan fast landförbindelse som inte har ett post-serviceställe på sin ö.

Ett viktigt komplement till de fasta serviceställena är de omkring 2 250 lantbrevbärlinjer som betjänar cirka 730 000 hushåll och 14 000 andra postmottagare i gles- och landsbygdsområden. Antalet hushåll som betjänas av lantbrevbäringen har ökat med ungefär 1 500 sedan Posten AB genomförde sin omläggning av servicenätet i början på 2000-talet.

Av de elever som gick i årskurs 1 t.o.m. 6 i grundskolan (cirka 582 000 elever 2007) var det drygt 7 700 elever eller cirka 1,3 procent som hade 1 mil eller mer till sin skola. De flesta av dessa elever, drygt 3 000 bor i regioner tillhörande regionfamiljen ”övriga regionala centra”, närmare 2 000 i ”lokala tjänste- respektive varuproducerande regioncentra” samt cirka 1 000 i ”storstadsregioner”. I ”små tjänsteproducerande regioner” återfinns ungefär 1 100, där utgör de dessutom hela 14,1 procent av eleverna i regionfamiljen. Antalet elever i denna grupp har minskat med 32 procent mellan 2001 och 2007.

Utöver detta fanns även drygt 2 000 barn mellan 7–12 år som bodde på öar utan fast landförbindelse 2007. 20 procent av dessa, drygt 400 elever, saknar skola på sin ö. Minskande elevunderlag har lett fram till att kommuner har lagt ner skolor, ibland även på platser där avstånden till alternativa skolor för eleverna är långa. Utbyggnaden av bredbandsnät har samtidigt möjliggjort testverksamhet med distansundervisning även på grundskolenivå.

En god IT-infrastruktur är viktig för de flesta företagen men av särskild betydelse för företag i

glesa regioner med långa avstånd till kunder, leverantörer, företagstjänster m.m.¹ Möjligheten att använda IT och elektroniska kommunikationer med tillräcklig kapacitet och kvalitet har stor betydelse såväl samhällsekonomiskt som för företag, individer och offentlig verksamhet. Avsaknad av bredband leder till ineffektivt företagande med höga administrativa kostnader samtidigt som den digitala klyftan mellan tätort och landsbygd ökar. En väl utbyggd IT-infrastruktur, även i olika landsbygder, stärker den lokala utvecklingskraften och skapar fler och växande företag.² Enligt betänkande av utredningen Bredband 2013³ finns det 145 000 personer och 39 000 arbetsställen i områden som saknar förutsättningar för tillgång till bredband.

Detta motsvarar 10 procent av befolkningen och 12 procent av arbetsställena i dessa områden. Beroende på ökade kapacitetskrav och nedmontering av befintlig IT-infrastruktur (kopparnätet) kan antalet komma att öka i omfattning fram till och med 2013. Som mest kan det komma att gälla 525 000 personer och 149 000 arbetsställen. Detta motsvarar 38 respektive 45 procent av befolkningen och arbetsställena i de eftersatta områdena.

¹ Glesbygdsverket. Arbetsrapport till SOU 2008:40.

² Bredband till hela landet SOU 2008:40

³ Bredband till hela landet SOU 2008:40.

Miljö

Tabell 2.10 Miljö

Regionfamilj	Koldioxidutsläpp (kg) per invånare		Kväveoxidutsläpp (kg) per invånare	
	Förändring 2000–2006 %	2006	Förändring 2000–2006 %	2006
Storstadsregioner	-12,8	3 769	-4,8	19
Regionala centra med universitet	6,9	7 529	-1,2	24
Övriga regionala centra	-8,2	5 796	-1,6	26
Lokala varuproducerande centra	-25,4	5 385	1,8	32
Lokala tjänsteproducerande centra	14,1	18 474 ¹	0,6	65
Små varuproducerande regioner	-12,9	5 663	2,7	26
Små tjänsteproducerande regioner	-5,4	7 571	4,0	46

¹ I gruppen ingår kommunerna Oxelösund och Gotland med mycket stora utsläppskällor, vilket gör att utsläppen per individ blir mycket stora i denna grupp.

Miljöindikatorerna ovan har valts dels för att de finns tillgängliga på kommunal nivå, dels för att de speglar såväl energiförbrukning (koldioxid) som miljöpåverkan (kväveoxider).

I absoluta tal har Sveriges utsläpp av koldioxid (CO₂) minskat med 3,6 procent mellan åren 2000 och 2006. Minskningen kan främst tillskrivas minskad användning av olja för uppvärmning samt utbyggnad av fjärrvärmenätet. Andelen flerbostadshus med oljeuppvärmning har t.ex. sjunkit från sju procent till två procent under perioden. Utsläppen av koldioxid är relativt koncentrerade; 38 procent av utsläppen kommer från de tre storstadskommunerna och ytterligare sju kommuner med tung industri. Den långa trenden ser ut på samma sätt; utsläppen har minskat sedan oljekriserna på 1970-talet.

Utsläpp av kväveoxider bidrar till övergödning, försurning och bildning av marknära ozon. Merparten av kväveoxidutsläppen härrör från trafiken, främst person- och lastbilar. De totala utsläppen till luft av kväveoxider har under samma period minskat med 16,7 procent. Detta har uppnåtts genom åtgärder främst inom vägtrafiken, i första hand genom skärpta avgaskrav på personbilar och tunga fordon. Trenden motverkas dock av att trafiken ökar. Utsläppen av kväveoxider är mindre koncentrerad; 19,5 procent kommer från de tio kommuner med störst utsläpp. Minskningen av kväveoxidutsläppen började i början av 1990-talet och utsläppen förväntas minska ytterligare i takt med att fordonsparken byts ut.

Med två undantag är utsläppen av koldioxid per person relativt jämt fördelade över regionfamiljerna. Storstäderna har mindre utsläpp per person, mycket beroende på väl utbyggd fjärrvärme och kollektivtrafik. I gruppen lokala tjänsteproducerande centra ligger ett par anläggningar (SSAB i Oxelösund, Cementa på Gotland etc.) med mycket stora utsläpp vilket förklarar de mycket höga utsläppen per person i denna regionfamilj. Under perioden 2000–2006 kan man inte se några tecken på att bilparkens genomsnittliga körsträcka eller bränsleförbrukning minskar. Tendensen är också att koldioxidutsläppen från transporter fortsätter att öka.

Strategier för regional tillväxt

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013

Regeringen presenterade den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 i december 2006. Strategin och dess prioriteringar är vägledande för det regionala tillväxtarbetet, innefattande bl.a. regionala utvecklingsprogram och regionala tillväxtprogram. Den anger vidare riktlinjer för genomförandet av EG:s strukturfondsprogram i Sverige. Strategin utgör en plattform för helhets- och tvärsektorieell styrning för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning och är vägledande för nationella myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet, dvs. även för insatser utanför utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Strategins fyra prioriteringar omfattar alla regioner, men de ska anpassas till regionala och lokala förutsättningar. Regeringen har identifierat följande fyra nationella strategiska prioriteringar för lokal och regional konkurrenskraft och sysselsättning:

- *Innovation och förnyelse*
- *Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud*
- *Tillgänglighet*
- *Strategiskt gränsöverskridande samarbete*

Regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram och regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (Europeiska regionala utvecklingsfonden) utgör betydelsefulla instrument vid genomförandet av lokala och regionala prioriteringar och insatser. Landsbygdsprogrammet och programmet för fiskerinäringen och det nationella strukturfondsprogrammet (Europeiska socialfonden) är andra program med betydelse för hållbar regional tillväxt. Nationella myndigheter som medverkar i det regionala tillväxtarbetet bidrar också till strategins genomförande.

Regeringen har uppdragit åt länsstyrelserna och ett tjugotal andra myndigheter att redovisa hur de medverkar till genomförandet av den nationella strategin. Uppdraget redovisades i juli 2007 (N2007/4192/RT) samt i årsredovisningarna för 2007. Av redovisningarna framgår bl.a. att det finns en stor bredd i graden av medver-

kan, att flertalet myndigheter ser kopplingar mellan sina verksamheter och en eller flera av den nationella strategins prioriteringar samt att flera myndigheter idag bedriver ett samarbete sammellan för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften. Under 2009 kommer en översyn av den nationella strategin att genomföras.

Tematiska myndighetsgrupper

Regeringen har genom regeringsbeslut i juni 2007 stärkt nationella myndigheters samverkan för hållbar regional tillväxt genom bildandet av tre tematiska myndighetsgrupper utifrån tre av den nationella strategins prioriteringar; innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud samt tillgänglighet. De tematiska grupperna ska förstärka myndigheternas förmåga att kraftsamla för en hållbar regional tillväxt. Myndighetsgrupperna har i delredovisningar till regeringen i november 2007 respektive april 2008 (N2007/9093/RT), lämnat en beskrivning av hur arbetet har förankrats hos myndigheterna. Redovisningarna visar även hur arbetet i myndighetsgrupperna hittills bidragit till att öka myndigheternas kunskaper om andra myndigheters verksamhet för regional tillväxt. Det framgår även att arbetet har främjat samverkan mellan myndigheter och mellan myndigheter och regionala aktörer. Uppdraget ska slutredovisas i april 2009.

Nationellt forum

Insatser av betydelse för den regionala tillväxten ställer krav på väl fungerande dialoger och samverkansprocesser. Utgångspunkten för samverkansprocesser och dialoger mellan de olika nivåerna är den nationella strategins prioriteringar och de regionala utvecklingsprogrammen. Regeringen har genom inrättandet av ett nationellt forum skapat en arena för kontinuerlig politisk dialog mellan nationella och regionala företrädare om frågor av betydelse för regional tillväxt. Politiska företrädare från samtliga län deltar och har i uppdrag att även finna former för lokal och regional förankring.

Nationellt forum har sedan maj 2007 träffats vid fyra tillfällen för att diskutera bl.a. strategiskt gränsöverskridande samarbete, EU:s sammanhållningspolitik, tillgänglighet och regionförstoring samt lokala och regionala aktörers bidrag till att uppnå målen i den s.k. Lissabonstrategin.

Regionala utvecklingsprogram

Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) ska utgöra en samlad strategi för ett eller flera läns regionala tillväxtarbete. Utvecklingsprogrammet syftar till att binda samman olika planeringsprocesser med betydelse för en hållbar regional utveckling och underlätta samverkan mellan länen. Det regionala utvecklingsprogrammet ligger till grund för regionala strukturfondsprogram, territoriella program, regionala tillväxtprogram och andra relevanta program och insatser på regional nivå. Ansvariga för utarbetandet av regionala utvecklingsprogram är regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan eller länsstyrelsen i län utan dessa organ.

Av den uppföljning av arbetet med regionala utvecklingsprogram 2007 som Verket för näringslivsutveckling (Nutek) gjort framgick att flertalet av länen då ansåg att inriktningen för länsens RUP till stora delar sammanföll med ambitionerna i den nationella strategin. Detta trots att flertalet av länsens regionala utvecklingsprogram tagits fram innan den nationella strategin tillkom. De län som då planerade att se över sin RUP aviserade att kopplingen till den nationella strategin skulle ses över.

I en sammanställning från Nutek i maj 2008 framgår att 17 av 21 län i dagsläget har ett regionalt utvecklingsprogram. Tre av de län som idag saknar ett regionalt utvecklingsprogram avser att ta beslut om ett program under 2008 och det fjärde länet under 2009.

Metodutveckling Integration och mångfald

Nutek fick i uppdrag att i samarbete med Arbetslivsinstitutet, Arbetsmarknadsstyrelsen, Glesbygdsverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) samt några pilotlän, utveckla metoder och verktyg för att öka genomslaget för integration och mångfald samt arbetet mot diskriminering. Uppdraget redovisades till regeringen (Näringsdepartementet) i augusti 2007 i rapporten Ökad integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet (R 2007:15). Redovisningen av uppdraget visar att de verktyg och metoder som används inom arbetet med att integrera miljö och jämställdhet i det regionala utvecklingsarbetet även förekommer inom integrationsområdet. Åtgärderna finansieras ofta genom EG:s strukturfondsprogram i form av särskilda integrationsprojekt. Resultaten integreras dock sällan i den ordinarie verksamheten, vilket

är det avgörande och främsta problemet enligt deltagande regioner.

För att integrering ska ske krävs enligt redovisningen kunskap och engagemang, långsiktiga insatser för kompetensutveckling samt tydliga och mätbara mål i strategidokument som regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram och strukturfondsprogram.

Kultur i regionalt tillväxtarbete

Flera regioner arbetar med kultur som strategisk utvecklingskraft. I budgetpropositionen för 2008 framgick att en fördjupad samverkan påbörjats mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik. Under 2007 och 2008 har bl.a. två dialoger i seminarieform hållits och ett tredje genomförs i september 2008 med närings- respektive kulturministern som värdar.

Inom ramen för den nationella strategin och den fördjupade samverkan mellan regional tillväxt-, närings- och kulturpolitiken har kulturmyndigheterna haft i uppdrag att i samverkan med Nutek föreslå hur bl.a. entreprenörskap och företagande kan öka inom respektive myndighets verksamhetsområde. Riksantikvarieämbetet, Statens kulturråd och Riksarkivet har vidare samarbetat med Nutek, ITPS och Sveriges Kommuner och Landsting i projektet Kulturen i de regionala utvecklingsprogrammen/strategierna, KRUS, bl.a. i syfte att stärka myndigheternas samlade nationella överblick i frågor som rör kultur och regional tillväxt.

Program och verktyg för regional tillväxt

Regionala tillväxtprogram

Resultatindikatorer inom de regionala tillväxtprogrammen är samverkan och mervärde. Dessa indikatorer baseras bl.a. på kvalitativa data av deltagande aktörernas uppfattningar och erfarenheter av processarbetet.

De regionala tillväxtprogrammets syfte är att samordna insatser inom områden där sektorsamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. Strategiska utgångspunkter för att skapa hållbara tillväxtförutsättningar för näringslivets utvecklingskraft är samordning av resurser och insatser på regional nivå samt sektorsamverkan för att nå samsyn kring prioriteringar av insatser i länen. Regeringens beslut i december 2006 om en nationell strategi för regional kon-

kurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 innebar bl.a. att tidsbegränsningen av programmen har upphört. Av förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete framgår att regionala tillväxtprogram kan utarbetas inom ramen för tillväxtarbetet. I stort sett alla län uppger att de kommer att fortsätta att arbeta med någon form av tillväxtprogram, i många fall under annat namn, tydligt integrerade med länens regionala utvecklingsprogram.

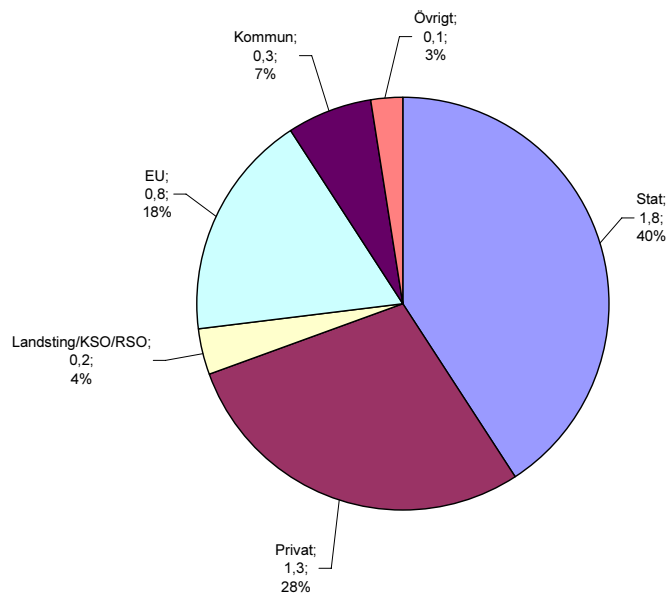
För att få ett mer likvärdigt innehåll i respektive läns redovisning återfinns i Nuteks uppföljning för 2007, utöver den bredare redovisning som gjorts i tidigare uppföljningar, även en mer avgränsad redovisning av tillväxtprogrammets finansiering. Då redovisningen ändrats jämfört med föregående år så kan ingen jämförelse bakåt i tiden göras. De insatser som inkluderas i denna redovisning är finansierade via anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder (fr.o.m. 2008 benämns anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder) samt med medel från EG:s strukturfonder, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Samtliga insatser som räknas in är samfinansierade eftersom medfinansiering är ett krav vid användningen av anslaget 33:1 och strukturfonderna. Finansieringen har delats upp i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013.

I diagram 1 redovisas den totala finansieringen av tillväxtprogrammen för 2007 enligt redovisningen ovan, vilken uppgår till 4,4 miljarder kronor. Av finansieringen kommer 40 procent (1,8 miljarder kronor) från statliga anslag. Därefter följer privat finansiering med 28 procent (1,3 miljarder kronor).

Av de statliga medlen utgör anslaget 33:1, som bl.a. beslutas av länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan (RSO) och kommunala samverkansorgan (KSO), 61 procent (1,1 miljarder kronor) och nationella myndigheter 26 procent (0,5 miljarder kronor).

I diagram 2 redovisas fördelningen av insatser/projekt med finansiering från anslaget 33:1 och EG:s strukturfonder 2007. Huvudsaklig prioritering är *Innovation och förnyelse* som med sina insatsområden ”innovativa miljöer” och ”entreprenörskap” utgör 85 procent (3,8 miljarder kronor) av beloppet. Därefter följer *Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud* med nio procent (0,4 miljarder kronor) och *Tillgänglighet med dess insatsområden* ett utvecklat informationssamhälle” och ”regionförstoring” med fyra procent (0,16 miljarder kronor). *Strategiskt gränsöverskridande samarbete* utgör två procent (0,07 miljarder kronor) av beloppet.

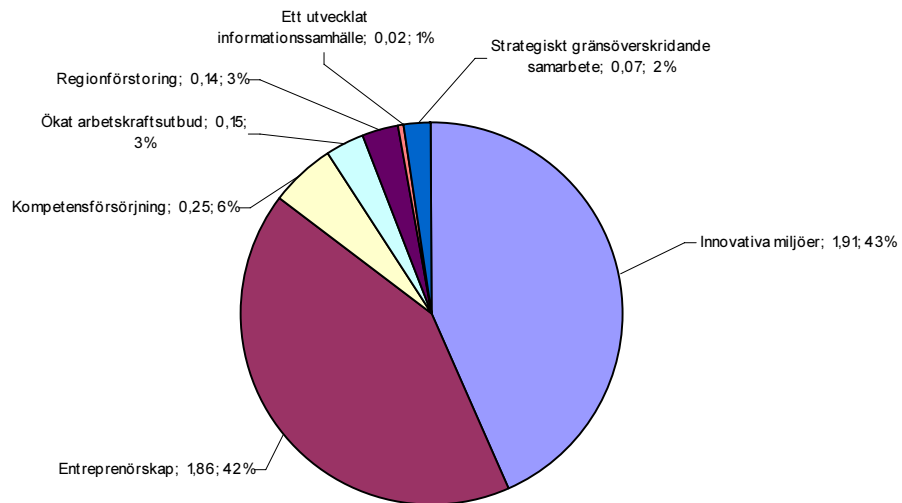
Diagram 1 Finansiering av tillväxtprogrammen per medfinansör, i miljarder kronor och procent

Not: RSO (Regionala självstyrelseorgan), KSO (Kommunala samverkansorgan)

Källa: Nutek

Diagram 2 Fördelning av medel inom tillväxtprogrammen 2007 på nationella strategins prioriteringar, i miljarder kronor och procent

Källa: Nutek

Tabell 2.11 Beslutade medel från anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder 2007 som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram fördelade på den nationella strategins prioriteringar

Tusental kronor

Länsstyrelser/samverkansorgan/ regionala självstyrelseorgan	Innovation och förnyelse		Kompetensförsörjning och ökat arbetskrafts- utbud		Tillgänglighet		Strategiskt gräns- överskridande samarbete	Totalt
	Innovativa miljöer	Entreprenörskap	Kompetens- försörjning	Ökat arbets- krafts- utbud	Regionför- storing	Ett utvecklat informations- samhälle		
Länsstyrelsen i Blekinge län	4 542	17 824	200	0	0	0	0	22 566
Region Blekinge	5 125	3 578	586	772	4 960	475	1 863	17 359
Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	2 610	0	300	150	0	1 108	4 168
Region Dalarna	24 561	14 558	2 606	2 961	2 730	150	100	47 666
Länsstyrelsen i Gotlands län	0	300	0	0	0	0	250	550
Gotlands kommun	0	2 289	0	0	60	55	534	2 938
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	7 778	28 823	0	2 384	150	0	100	39 235
Region Gävleborg	20 565	16 591	723	150	899	540	280	39 748
Länsstyrelsen i Hallands län	1 050	1 354	50	210	0	0	0	2 664
Region Halland	1 768	2 917	0	19	0	0	0	4 704
Länsstyrelsen i Jämtlands län	107 940	28 778	100	0	125	0	211	137 154
Länsstyrelsen i Jönköpings län	4 222	1 560	170	725	0	0	0	6 677
Regionförbundet i Jönköpings län	6 680	1 995	275	0	200	0	305	9 455
Länsstyrelsen i Kalmar län	1 560	24 998	11 500	0	396	0	0	38 454
Regionförbundet i Kalmar län	18 918	27 059	301	301	4 083	0	0	50 662
Länsstyrelsen i Kronobergs län	0	275	0	0	0	0	0	275
Regionförbundet södra Småland	3 297	3 452	0	0	0	0	0	6 749
Länsstyrelsen i Norrbottens län	75 818	75 818	15 631	6 699	3 573	0	1 786	179 325
Länsstyrelsen i Skåne län	370	0	110	25	330	0	0	835
Skåne läns landsting (Region Skåne)	11 751	2 202	241	0	230	0	0	14 424
Länsstyrelsen i Stockholms län	2 340	2 724	243	2 157	261	0	350	8 075
Länsstyrelsen i Södermanlands län	450	4 538	390	0	0	0	0	5 378
Regionförbundet Sörmland	1 500	6 563	190	0	0	0	0	8 253
Länsstyrelsen i Uppsala län	453	2 609	135	0	0	0	206	3 403
Regionförbundet i Uppsala län	983	1 922	0	0	250	0	33	3 188
Länsstyrelsen i Värmlands län	3 330	31 300	701	0	125	0	0	35 456
Region Värmland	34 325	24 624	1 717	829	2 108	711	400	64 714
Länsstyrelsen i Västerbottens län	32 360	91 310	3 554	1 023	3 752	3 266	4 294	139 559
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	20 235	47 084	903	0	1 987	337	338	70 884
Länsstyrelsen i Västmanlands län	8 426	28 634	1 885	0	249	0	75	39 269
Länsstyrelsen i Västra Götaland	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götalands läns landsting (Västra Götalandsregionen)	32 422	43 293	100	0	0	0	0	75 815
Länsstyrelsen i Örebro län	700	2 434	0	0	105	0	0	3 239
Regionförbundet i Örebro län	2 007	10 768	1 000	0	1 200	0	0	14 975
Länsstyrelsen i Östergötlands län	0	6 700	0	0	0	0	0	6 700
Regionförbundet Östsam	1 580	5 720	1 100	0	0	0	0	8 400
Riket	437 056	567 204	44 411	18 555	27 923	5 534	12 233	1 112 916

Samverkan och mervärde

Nuteks uppföljning för 2007 visar att formerna för samverkan är olika mellan länen. Valet av samverkansgrupper varierar och består exempelvis av olika sammansättningar av partnerskap,

och/eller i vissa fall av arbets- och utvecklingsgrupper. Programansvariga anser att arbetet i dessa grupper har fungerat bra under 2007. Samverkansarbetet anses ha påverkat samordningen mellan lokal och regional nivå i högre utsträckning än mellan regional och nationell nivå. Den

viktigaste utgångspunkten för val av organisation när det gäller samverkan har varit att säkerställa en bred förankring av arbetet i länet. Liksom tidigare år anses integration vara den hållbarhetsaspekt som är minst integrerad i genomförandet av tillväxtprogrammen medan jämställdhet har fått störst genomslag. Med något undantag fanns i samtliga läns samverkansgrupper aktörer som företräder jämställdhetsperspektivet representerade, medan miljö- och integrationsperspektiven representeras i lägre utsträckning.

Av uppföljningen framgår att myndigheters deltagande i arbetet med tillväxtprogrammen under 2007 var lågt. Orsaker till detta, som lyfts fram av tillfrågade myndigheter, är liksom under 2006, otydliga roller och att deltagande i tillväxtprogram prioriteras lågt inom myndigheterna. Det finnas även oklarheter gällande vem som har ansvar att ta initiativ till samverkan. Enligt programansvariga är myndigheters roll framförallt att vara finansierare medan tillfrågade myndigheter anser att deras främsta roll är att vara kunskapsförmedlare.

EG:s strukturfondsprogram programperioden 2007–2013

Som ett led i att stärka den strategiska inriktningen av EU:s sammanhållningspolitik, i vilken strukturfonderna är ett viktigt instrument, infördes europeiska strategiska riktlinjer för sammanhållning och nationella strategiska referensramar i medlemsstaterna. Sveriges nationella strategiska referensram "En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013" fastställer riktlinjer för strukturfondsprogrammets genomförande i Sverige avseende innehåll och förvaltning.

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EG:s två strukturfonder; Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) (se utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv). Medlen från ERUF fördelas till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. Strukturfondsprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

Regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning

Efter Europeiska kommissionens beslut i augusti 2007 att godkänna Sveriges åtta förslag till regio-

nala strukturfondsprogram kunde genomförandet av programmen inledas.

Ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen 2007–2013 som medfinansieras av ERUF, är cirka 8,4 miljarder kronor. Dessa medel beräknas medfinansieras med nationella offentliga medel med cirka 9,8 miljarder kronor.

Näringslivets deltagande i programmen är av stor betydelse. En indikator på företagarnas aktivitetsnivå är de privata medlen, dvs. hur mycket som deltagarna själva finansierar. En indikativ uppskattning är att näringslivets finansiering kommer att uppgå till 4,3 miljarder kronor inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen. Den totala omslutningen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen beräknas därmed uppgå till cirka 22,6 miljarder kronor (EU, svenska offentliga medel samt privat medfinansiering).

Verket för näringslivsutveckling (Nutek) är förvaltande och attesterande myndighet för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och fattar beslut om stöd och utbetalningar. För respektive regionalt strukturfondsprogram och för motsvarande regional plan för det nationella strukturfondsprogrammet (ESF), har ett gemensamt regionalt strukturfondspartnerskap inrättats. Strukturfondspartnerskapen har till uppgift att bland de ansökningar om stöd från EG:s strukturfonder som godkänts av den förvaltande myndigheten, avge ett bindande yttrande om vilka ansökningar som ska prioriteras inför den förvaltande myndighetens beslut.

Under 2007 har beslut fattats om medel från ERUF i tre av de åtta regionala strukturfondsprogrammen; Mellersta Norrland, Småland och öarna samt Stockholm. Beslutade ERUF-medel uppgår till cirka 172 miljoner kronor och beslutad nationell offentlig medfinansiering uppgår till 180 miljoner kronor (se även tabell 2.13). Under 2007 uppgick den beslutade privata medfinansieringen till cirka 90 miljoner kronor.

Inga utbetalningar av EU-medel till projektägare har gjorts under 2007. De första utbetalningarna förväntas under 2008.

I samband med framtagandet av de åtta regionala strukturfondsprogrammen för perioden 2007–2013 gavs information till Europeiska kommissionen om den indikativa fördelningen mellan programmets områden. Varje år redovisas sedan det ackumulerade utfallet till Europeiska kommissionen. Tabell 2.12 visar hur strukturfondsmedlen i första hand förväntas fördelas

mellan de fem största prioriterade områdena samt fördelningen utifrån besluten t.o.m. 2007.

Tabell 2.12 Indikativ fördelning 2007–2013 mellan de största prioriterade områdena i de regionala strukturfondsprogrammen samt beslut t.o.m 2007

Prioriterat område	Indikativ fördelning (mnkr)	Fördelning beslutade medel t.o.m. 2007 (mnkr)
Innovation och förnyelse varav:	6 400	164
Forskning och utveckling, innovation samt entreprenörskap	5 400	59
Förnybar energi och energi-effektivitet	500	31
Turism, kultur och storstad	500	66
Tillgänglighet, varav:	1 500	8
Informationssamhället	900	5
Transport	600	
Summa	7 900	172

Insatserna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen förväntas enligt programdokumenten totalt bidra till 33 300 nya arbetstillfällen och 12 800 nya företag. Vidare förväntas 28 115 företag delta i insatserna. Målsättningen är att nära hälften av dessa skapade arbetstillfällen och nya/deltagande företag ska tillfalla respektive ägas av kvinnor respektive män när programperioden summeras.

Inga projekt har slutredovisats till och med 2007, men förväntat utfall inom de projekt som har beslutats är cirka 350 nya arbetstillfällen, cirka 260 nya företag och cirka 50 deltagande företag.

Inom ramen för genomförandet av de åtta regionala strukturfondsprogrammen pågår insatser för att underlätta för kapitalförsörjningsprojekt för företagsfinansiering av små- och medelstora företag. Detta är ett led i ambitionen att ge finansiering i andra former än bidrag, såsom lån, garantier och riskkapital.

Territoriellt samarbete

Europeiska kommissionen beslutade under 2007 och 2008 att godkänna de förslag till program för territoriellt samarbete (tidigare benämnda Interreg) i vilka Sverige deltar. Efter besluten har programgenomförandet påbörjats. Sverige deltar även i European Partnership and Neighbourhood Instrument Kolarctic- programmet (ENPI-programmet) för samarbete med Ryssland. Beslut om programmet ENPI Kolarctic har ännu

inte fattats av Europeiska kommissionen. Sverige deltar i fyra gränsregionala program där förvaltande och attesterande myndighet finns i Sverige: Nord, Botnia-Atlantica, Sverige-Norge och Öresund-Kattegatt-Skagerrak. Ramen (ERUF) för dessa program uppgår till 2,2 miljarder kronor för 2007–2013. Av dessa är det endast Sverige-Norge (335 miljoner kronor) som betalas ut genom statsbudgeten. För de gränsregionala programmen Central Baltic respektive South Baltic finns förvaltande och attesterande myndigheter i Finland respektive Polen.

För samtliga gränsregionala program ovan har styrkommittéer med ledamöter från deltagande länder inrättats. Ledamöterna utses av respektive lands regering och är regionala företrädare.

Sverige deltar även i de transnationella programmen Norra Periferin (förvaltande och attesterande myndighet i Sverige) samt Östersjö- respektive Nordsjöregionsprogrammen (förvaltande och attesterande myndigheter i Tyskland respektive Danmark).

Förutom gränsregionalt och transnationellt samarbete deltar Sverige i det interregionala samarbetet genom programmet Interreg IVC. Dessutom ges stöd till utbyte av erfarenheter, spridning av goda exempel och analyser av utvecklingstrender i gemenskapen genom programmen Interact II, Urbact II och Espon. För dessa program finns förvaltande och attesterande myndigheter i Frankrike, Slovakien respektive Luxemburg.

Inom programmet Norra Periferin har beslut fattats om medel från ERUF uppgående till 78 miljoner kronor samt nationella offentliga medel om 12 miljoner kronor.

Beslut och utbetalningar i EG:s strukturfondsprogram 2007–2013

Nedan, i tabell 2.13 redovisas programvis tilldelade medel från strukturfonderna samt fattade beslut avseende medfinansiering från strukturfonderna respektive nationell offentlig medfinansiering och utbetalningar.

För de territoriella programmen redovisas den totala tilldelningen av EU-medel per program, dvs. även andra länders andel.

Tabell 2.13 Beslut och utbetalningar inom EG:s strukturfondsprogram 2007–2013

Strukturfondsprogram	Tilldelade EU-medel (ram i löpande priser mnr)	Beslutade EU-medel t.o.m. 2007-12-31 mnr	Beslutade nationella offentliga medel t.o.m. 2007-12-31 mnr	Utbetalda EU-medel t.o.m. 2007-12-31 mnr
Regionala program för regional konkurrenskraft och sysselsättning (regionala utvecklingsfonden, åtta regionala program)	8 411	172	180	0
Varav:				
Övre Norrland	2 184	0	0	0
Mellersta Norrland	1 590	157	158	0
Norra Mellansverige	1 755	0	0	0
Stockholm	338	1	1	0
Östra Mellansverige	729	0	0	0
Västsverige	572	0	0	0
Småland och Öarna	607	14	21	0
Skåne Blekinge	636	0	0	0
Nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (socialfonden)	6 224	0	0	0
Territoriellt program som förvaltas i Sverige och som redovisas på statsbudgeten (regionala utvecklingsfonden)	335	0	0	0
Varav:				
Sverige-Norge	335	0	0	0
Territoriella program som förvaltas i Sverige och som redovisas utanför statsbudgeten (regionala utvecklingsfonden)	1 901	78	12	0
Varav:				
Nord	306	0	0	0
Botnia-Atlantica	274	0	0	0
Öresund-Kattegatt-Skagerrak	1 005	0	0	0
Norra Periferin	317	78	12	0
Territoriella program i vilka Sverige deltar och som förvaltas av andra länder	9 080			0
Varav:				
Central Baltic	910	0	0	0
South Baltic	518	0	0	0
Östersjöregionen	2 070	0	0	0
Nordsjöregionen	1 350	0	0	0
Interreg IVC	2 889	0	0	0
INTERACT II	306	0	0	0
URBACT II	477	0	0	0
ESPO	306	0	0	0
European Partnership and Neighbourhood Instrument Kolarctic, ENPI ¹	254	0	0	0
Totalt	25 951	250	192	0

¹ ENPI finansieras av regionala utvecklingsfonden och EU:s budget för externa relationer.

Anm: Omräkningskurs från euro – 9 kronor

Källa: Europeiska kommissionen

Uppföljning och utvärdering

Strukturfondsprogrammen kommer under programperioden 2007–2013 att utvärderas kontinuerligt och inte vid tre tillfällen som i tidigare programperioder. Ett av målen med utvärderingarna är att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande genom att erfarenheter och kunskaper förmedlas och sprids till de aktörer som deltar i genomförandet av programmen. Därmed skapas förutsättningar för ett mer effektivt programgenomförande.

EG:s strukturfondsprogram programperioden 2000–2006

Strukturfondsprogrammen som genomförs under programperioden 2000–2006 närmar sig avslut. Projekten beräknas slutredovisas under 2008.

Åtgärderna inom strukturfondsprogrammen för programperioden 2000–2006 avseende regionala utvecklingsfonden (ERUF), har främst inriktats mot insatser för små och medelstora företag och bl.a. syftat till att stimulera nyföretagande, distansutbildning och bredbandsutbyggnad. Även åtgärder för att utveckla turism, attraktivitet och kulturella näringar har fått stöd. Åtgärderna har också varit inriktade mot samverkan mellan företag kring produkt- och processutveckling samt mot att öka företagens kompetens inom modern informationsteknik. Dessa insatser har ofta bedrivits i samarbete med högskolor och universitet.

För programperioden tilldelades Sverige cirka 20 miljarder kronor från EG:s dåvarande fyra strukturfonder. Strukturfondsprogrammen omfattar under perioden totalt cirka 60 miljarder kronor inklusive nationell offentlig och privat medfinansiering.

I tabell 2.14 redovisas tilldelningen från strukturfonderna till de olika programmen samt beslut och utbetalningar. För interregprogrammen redovisas den totala tilldelningen EU-medel per program, dvs. även andra länders andel. De interregprogram som redovisas på statsbudgeten är Kvarken-Mittskandia, Öresund och Sverige-Norge.

Tabell 2.14 Beslut och utbetalningar i EG:s strukturfondsprogram 2000–2006

Målområde resp. gemenskapsinitiativ	Tilldelade EU-medel (ram, mnkr)	Beslutade medel t.o.m. december 2007 (% av ram)	Utbetalade medel t.o.m. december 2007 (% av ram)
Mål 1	6 983	100	92
Mål 2	3 960	100	91
Mål 3	7 020	100	93
Fiskeåtgärder utanför Mål 1	532	84	63
Interreg IIIA	779	100	79
Equal	790	100	90
LEADER+	371	91	79
Urban II	48	100	87
Summa	20 483	99	90
Program som redovisas utanför statsbudgeten			
Interreg IIIA	501	95	52
Interreg IIIB	2 457	81	56
Summa	2 958	83	56
Totalt	23 441	97	86

Ann: Omräkningskurs från euro – 9 kronor
Källa: Nutek

Till och med december 2007 har beslut fattats om cirka 13 miljarder kronor för målen 1 och 2, Interreg IIIA samt Urban II och Leader+, vilket även inkluderar strukturfondsmedel som redovisas inom andra utgiftsområden. Detta motsvarar knappt 100 procent av de tilldelade/budgeterade EU-medlen för perioden 2000–2006 i dessa program. Den nationella offentliga medfinansieringen i dessa beslut uppgår till cirka 16,7 miljarder kronor och den privata till cirka 11,6 miljarder kronor t.o.m. 2007. Av den nationella medfinansieringen har kommunerna stått för 32 procent, länsstyrelserna 26 procent, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan 4 procent, landstingen 4 procent och övrig statlig medfinansiering 33 procent till och med december 2007. Totalt har cirka 11 miljarder kronor av de beslutade EU-medlen, cirka 90 procent av den totala ramen för nämnda program, utbetalats till projekten till och med december 2007.

Resultat

Insatserna i mål 1- och 2-programmen förväntas enligt programdokumenten bidra till cirka 32 800 nya arbetstillfällen, cirka 12 600 bevarade arbetstillfällen och cirka 9 000 nya företag. Målsättningen är att nära hälften av dessa skapade

arbetstillfällena och nya företag ska tillfalla respektive ägas av kvinnor respektive män när programperioden summeras. Avslutade projekt inom mål 1- och mål 2-programmen t.o.m. december 2007 anger att de har bidragit till att skapa cirka 70 000 nya arbetstillfällen, varav cirka 40 procent tillfallit kvinnor och 60 procent tillfallit män. Antal bevarade arbetstillfällen redovisas till cirka 43 000, varav cirka 40 procent avser kvinnor och cirka 60 procent avser män. Cirka 23 000 nya företag har startats, varav cirka 9 400 ägs av kvinnor, cirka 12 200 av män och cirka 1 700 ägs av kvinnor och män gemensamt. Genomförda utvärderingar visar att uppgifterna kan vara överskattade. Uppgifterna bör därför tolkas försiktigt.

Inom mål 1- och 2-programmen har insatser bidragit till bl.a. ökat samarbete i nätverk, samverkan i innovationssystem och kluster samt kunskapsutveckling. Även insatser inom IT, som t.ex. bredbandsutbyggnad, har genomförts inom ramen för programmen. Sedan 2005 har tre projekt i form av särskilda regionala riskkapitalinsatser initierats inom vissa av EG:s strukturfondsprogram perioden 2000–2006. Regeringen avser att återkomma med en redovisning av dessa insatser.

De gränsregionala programmen inom Interreg IIIA har i många fall bidragit till att avskaffa formella och informella gränshinder mellan de ingående länderna.

Ytterligare och mer detaljerad information lämnas under utgiftsområde 14 *Arbetsmarknad och arbetsliv*, samt utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*.

Central projektverksamhet

Under 2007 har regeringen beslutat om cirka 48 miljoner kronor i central projektverksamhet. Av dessa medel avser 41 miljoner kronor bidrag 2008–2010 till verksamheten vid Riksorganisationen Hela Sverige ska leva. Därutöver avsåg beslutade medel bl.a. insatser för utveckling av kommersiell service och bidrag till verksamheten vid Skärgårdarnas Riksförbund.

Nutek har under 2007 fattat beslut om cirka 67 miljoner kronor i central projektverksamhet, inkl. beviljade medel till projekt vid lokala och regionala resurscentra för kvinnor (24,6 miljoner kronor).

Nutek bedriver sin projektverksamhet genom större sammanhållna program. Under 2007 har insatserna inom ramen för Nuteks projektverk-

samhet bl.a. bidragit till ökad samverkan mellan högskolor och små och medelstora företag (se särskild redovisning under utgiftsområde 24 Näringsliv, kapitel 3.6.2), utvecklat den internationella konkurrenskraften i vissa regionala klusterinitiativ, stöttat kunskaps- och metodutveckling inom den regionala tillväxtpolitiken samt bidragit till produktutveckling i småföretag.

Lokala och regionala resurscentra för kvinnor

Lokala och regionala resurscentra för kvinnor finns på cirka 150 platser i Sverige.

Under 2007 har Nutek beviljat basfinansiering till 99 lokala resurscentra och 18 regionala resurscentra i samtliga län.

Tabell 2.15 Fördelning av resurser mellan basverksamhet och projektverksamhet för lokala och regionala resurscentra för kvinnor åren 2003–2007

Uppskattade belopp i miljoner kronor

År	Basverksamhet	Projektverksamhet	Totalt
2003	17	60	77
2004	19	88	107
2005	19	83	102
2006	33	87	120
2007	31	70	101

Källa: Nutek

Totalt uppgår beslutade medel uppskattningsvis till 101 miljoner kronor under 2007 (se tabell 2.15 ovan). Finansierare av verksamheten är förutom Nutek även bl.a. EG:s strukturfondsprogram, länsarbetsnämnder, länsstyrelser, kommuner, regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan och landsting.

Av de totalt uppskattade 70 miljoner kronor som gick till projektverksamhet vid lokala och regionala resurscentra har Nutek beviljat 12 projekt motsvarande cirka 24,6 miljoner kronor i medfinansiering under 2007. Nuteks redovisning av beviljade medel efter ämnesområde visar att cirka 93 procent av projekten har näringslivsriktning. Nutek har även beviljat cirka 10 miljoner kronor i basfinansiering för 2007.

Programansvariga för de regionala tillväxtprogrammen har i en enkät besvarat hur de uppfattar resurscentras påverkan på kvinnors villkor och förutsättningar inom de regionala tillväxtprogrammen. Andelen programansvariga som anser att resurscentra haft en positiv påverkan har ökat från 52 procent 2006 till 68 procent 2007.

Regionala företagsstöd

Med företagsstöd för regional näringslivsutveckling avses bidrag i form av de selektiva regionala företagsstöden regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering via Verket för näringslivsutveckling (Nutek), länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län. Dessutom avses det generella regionala företagsstödet transportbidrag som beslutas av Nutek.

Investeringar som erhåller regionala företagsstöd finansieras till största delen av företagen själva eller via den reguljära kapitalmarknaden.

I december 2005 beslutade Europeiska kommissionen om nya riktlinjer för regionalstöd under perioden 2007–2013. Sverige får under denna period ha nationella stödområden som omfattar 15,3 procent av befolkningen. I december 2006 beslutades om en delvis ny nationell stödområdesindelning för perioden 2007–2013 i enlighet med godkännande av Europeiska kommissionen. Indelningen framgår av förordningen (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd.

Flertalet offentliga insatser för kapitalförsörjning för företag görs inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Resultatindikatorer

Resultatindikatorerna för de selektiva regionala företagsstöden, förutom såddfinansiering, är förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män, genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft samt totalbeloppet för investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. För samtliga regionala företagsstöd och för transportbidrag gäller också indikatorerna antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen. För regionalt investeringsstöd, sysselsättningsbidrag och regionalt bidrag till företagsutveckling finns även resultatindikatorer avseende den ekonomiska tillväxtaspekten såsom förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal.

Statistiken för de selektiva regionala företagsstöden avser beviljade stöd under 2007. Statistiken för transportbidrag avser utbetalda medel 2007, eftersom beslut om och utbetalning av transportbidrag fattas vid samma tillfälle. Uppgifterna är hämtade från rapporten Uppföljning

och resultatvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet som Nutek publicerade i juli 2008.

Det regionala investeringsstödet och det regionala bidraget till företagsutveckling omformades delvis under 2005 och bytte då också namn. Tidigare benämndes stödformerna regionalt utvecklingsbidrag respektive landsbygdsstöd. I redovisningen nedan används genomgående den benämning som gäller efter den 1 juli 2005.

Tabell 2.16 Vissa uppgifter om beviljade selektiva regionala företagsstöd 2004–2007¹

	2004	2005	2006	2007
Beviljat belopp (mnkr)	891	841	729	550
Beräknat antal nya arbetstillfällen totalt	5 277	5 192	4 463	3 363
Beräknat antal nya arbetstillfällen kvinnor	1 935	1 922	1 906	1 504
Beräknat antal nya arbetstillfällen män	3 342	3 270	2 557	2 115
Genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft (tkr)	169	162	163	163
Investeringar som beräknas delfinansieras med de selektiva regionala företagsstöden (mnkr)	3 571	3 698	2 979	2 558

¹ Regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och sysselsättningsbidrag åren 2004–2007. Fr.o.m. 2005 ingår också såddfinansiering. Sysselsättningsbidrag enligt äldre bestämmelser ingår ej i tabellen. Källa: Nutek

Tabell 2.17 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län samt Nutek under 2007 fördelade på län

Län	Regionalt investeringsstöd (mnkr)	Regionalt bidrag till företagsutveckling (mnkr)	Sysselsättningsbidrag (mnkr)	Såddfinansiering (mnkr)	Beräknad sysselsättningsökning ¹	Beräknad subvention per arbetstillfälle ¹ (tkr)	Summa (mnkr)
Stockholm	0	1,1	0	0	0		1,1
Uppsala	0	0,1	0	0	1	100	0,1
Södermanland	0	0,2	0	0	0		0,2
Östergötland	0	1,3	0	1,97	19	172	3,27
Jönköping	0	3,6	0	0	24	150	3,6
Kronoberg	0	2,6	0	0	133	20	2,6
Kalmar	6,5	12,1	0	3,03	469	46	21,63
Skåne	0	0	0	0	0		0
Halland	0	0,1	0	0	0		0,1
Västra Götaland	0	8,5	0	17,10	149	172	25,6
Gotland	0	4,3	0	0	42	102	4,3
Blekinge	0	13,3	0	0,57	147	94	13,87
Örebro	3,6	2,5	0	0,06	29	212	6,16
Värmland	14,3	18,2	0	1,02	200	168	33,52
Västmanland	0	8,4	0	1,02	98	96	9,42
Dalarna	49,1	7,4	0	0,48	376	152	56,98
Gävleborg	26,1	17,7	10,6	0	548	99	54,4
Västernorrland	17,6	20,9	0	5,94	159	279	44,44
Jämtland	50,8	20,3	0	1,80	230	317	72,9
Västerbotten	44,5	29,2	4,2	2,63	309	261	80,53
Norrbottnen	75,7	29,2	5,5	4,73	430	268	115,23
Summa	288,2	200,8	20,3	40,35	3 363	163	549,95

¹ Avser regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering.
Källa: Nutek, STINS

Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd kan lämnas till investeringar inom stödområdena A och B. Stödformen är anpassad till Europeiska kommissionens nya riktlinjer för regionalstöd. En ny förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd beslutades i februari 2007.

Under 2007 (2006) beviljades 288,2 (395,5) miljoner kronor i regionalt investeringsstöd. Förklaringen till minskningen antas enligt Nutek vara att regionalt investeringsstöd efter den 1 juli 2005, i stödområde B, endast får lämnas till rörelsedrivande verksamheter om det finns särskilda skäl. Av beviljat regionalt investeringsstöd 2007 avser cirka 88 procent av beloppet små och medelstora företag, dvs. företag med 0–249 anställda. Under 2007 (2006) beviljades stöd med 22,6 (72) miljoner kronor till i stödområdena

nyetablerade företag. Av det totala beviljade regionala investeringsstödet under 2007 (2006) lämnades 7,5 (18) procent till nystartade företag.

Turismnäringen var den bransch som beviljades den största andelen regionalt investeringsstöd, följt av trävarutillverkning och företagstjänster. De företag som fått stöd är emellertid spridda på många olika branscher.

Förväntade resultat

Under 2007 (2006) har totalt 92 (134) preliminära beslut om regionalt investeringsstöd fattats.

Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft 2007 är cirka 427 000 (392 000) kronor. Sysselsättningen förväntas öka med 675 arbetstillfällen, varav 315 väntas tillfalla kvinnor och 360 män.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Nutek har jämfört företag som beviljats regionalt investeringsstöd under 2003 med två jämförelsegrupper: en kontrollgrupp och en grupp bestående av Sveriges övriga företag med minst en anställd. Mätperioden avser 2003–2006. Enligt Nutek har de företag som erhållit regionalt investeringsstöd en bättre utveckling på aggregerad nivå för samtliga resultatmått (omsättningsförändring, vinstförändring och förädlingsvärdesförändring) jämfört med jämförelsegrupperna.

Regionalt bidrag till företagsutveckling

Regionalt bidrag till företagsutveckling kan lämnas till små och medelstora företag i främst landsbygds- och glesbygdsområden i hela landet. Stödformen är främst inriktad mot att främja samverkan mellan företag och företagsutveckling. Stödformen är också anpassad för att förenkla och motivera enskilda företags deltagande i regionala tillväxtprogram och EG:s struktur-fondsprogram.

Regionalt bidrag till företagsutveckling rymms inom Europeiska kommissionens riktlinjer för försumbart stöd. Europeiska kommissionen har presenterat nya riktlinjer och stödformen har under 2007 anpassats till dessa riktlinjer.

Under 2007 har cirka 201 miljoner kronor beviljats i regionalt bidrag till företagsutveckling, en minskning med cirka 22 procent från föregående år. Den största andelen av stödet har utgjorts av investeringsbidrag, cirka 169 miljoner kronor. Cirka 27 miljoner kronor har beviljats i form av konsultcheckar och cirka 5 miljoner kronor som mikrostöd.

De branscher som erhållit mest stöd under 2007 är metallvarutillverkning (exklusive maskintillverkning) och företagstjänster. Dessa två branscher har tillsammans beviljats cirka 62 miljoner kronor.

Förväntade resultat

Det stöd som beviljats under 2007 (2006) förväntas bidra till 2 440 (3 097) nya arbetstillfällen, 1 043 (1 224) för kvinnor och 1 397 (1 873) för män. Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft är 82 000 (83 000) kronor.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Nutek har med liknande metod som för regionalt investeringsstöd följt upp regionalt bidrag till företagsutveckling. Nuteks uppföljning av de företag som beviljats regionalt bidrag till före-

tagsutveckling 2003 visar en bättre utveckling beträffande omsättningsförändring, vinstförändring och förädlingsvärdesförändring jämfört med jämförelsegrupperna.

Sysselsättningsbidrag

Sysselsättningsbidrag kan lämnas, som ett bidrag per nytt arbetstillfälle, till företag som skapar nya och varaktiga arbetstillfällen inom stödområdena A och B. Under 2007 har vissa smärre justeringar gjorts i stödformen för att underlätta hanteringen.

Under 2007 har sysselsättningsbidrag totalt beviljats med cirka 20 miljoner kronor. Det är en fortsatt minskning jämfört med tidigare år. Förklaringen till minskningen antas av Nutek vara att sysselsättningsbidrag efter den 1 juli 2005 enbart får lämnas till nyetableringar i stödområde B samt, om det finns särskilda skäl, även till andra typer av sysselsättningsökningar i stödområde A.

Förväntade resultat

De stöd som beviljats under 2007 förväntas bidra till cirka 248 nya arbetstillfällen, 146 för kvinnor och 102 för män. Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft för 2007 är 82 000 kronor.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Nutek har med liknande metod som för regionalt investeringsstöd följt upp sysselsättningsbidrag. Nutek:s uppföljning av de företag som beviljades sysselsättningsbidrag 2003 visar en bättre utveckling beträffande, omsättningsförändring och förädlingsvärdesförändring jämfört med ovan nämnda jämförelsegrupper samt en vinstförändring som ligger i nivå med jämförelsegrupperna.

Såddfinansiering

Med såddfinansiering avses inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt offentlig finansiering av produktutveckling med tillväxt- och kommersialiseringspotential. Finansieringen kan sökas av små och medelstora företag i mycket tidiga faser. Även oberoende entreprenörer, innovatörer eller forskare kan söka såddfinansiering.

Regional såddfinansiering kan beviljas som garanti- eller villkorlån och täcker normalt högst 50 procent av den totala projektkostnaden. Den regionala såddfinansieringen är ett komplement till den reguljära kapitalförsörjningsmarknaden

och övriga statliga insatser och kan användas som ett regionalt instrument vid behov.

Såddfinansiering har under 2007 (2006) beviljats med cirka 40 (39) miljoner kronor till 247 (237) arbetsställen som är små och medelstora företag. Fördelningen av finansieringen var 22 (24) miljoner kronor i villkorslån och 18 (15) miljoner kronor i bidrag. Under 2007, liksom föregående år, var Västra Götalands län det län som beviljade störst andel såddfinansiering med 17 (18) miljoner kronor. Den bransch som beviljats mest såddfinansiering under 2007 är branschen företagstjänster, 22 (19) miljoner kronor.

Investeringar som beräknas delfinansieras av beviljade stöd 2007 uppgick till cirka 110 miljoner kronor.

Resultatindikatorerna för stödet är bl.a. överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten (inkl. det år som stödet beviljades) och omsättningsökning fem år efter beslutstidpunkten (inkl. det år som stödet beviljades). Såddfinansiering har under 2002 beviljats med 17,6 miljoner kronor. Dessa stödföretags överlevnadsgrad 2005 uppgick till cirka 80 procent. De företag som beviljades såddfinansiering år 2002 ökade omsättningen med 46 procent mellan åren 2002–2005 (den procentuella siffran avser medianen). Den övervägande delen av den statliga såddfinansieringen finansieras med andra medel än medel från utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Nutek har jämfört företag som beviljats såddfinansiering åren 2003 med två jämförelsegrupper: en kontrollgrupp och en grupp bestående av Sveriges övriga företag med minst en anställd. Mätperioden avser 2003–2006. Nutek:s uppföljning av de företag som beviljades såddfinansiering 2003 visar en bättre utveckling beträffande förädlingsvärdesförändring jämfört med jämförelsegrupperna. När det gäller omsättningsförändring har de en sämre utveckling än kontrollgruppen och jämfört med Sveriges övriga företag är utvecklingen lika. Vinstförändringen är sämre än för de båda jämförelsegrupperna.

Regionalt transportbidrag

Det regionala transportbidraget kompenserar företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transportbidraget är generellt så tillvida att det lämnas utan hänsyn till fö-

retagens individuella ekonomiska förutsättningar.

Transportbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott. Under 2007 utbetalades cirka 314 miljoner kronor. Detta belopp är dock inte representativt för stödformens omfattning eftersom många företag inte hann erhålla bidrag för första halvåret 2007. Detta beroende på att nya regler för bidraget inte beslutades förrän i slutet av 2007, bl.a. på grund av att de måste godkännas av den Europeiska kommissionen.

Utbetalningarna under 2006 uppgick till cirka 495 miljoner kronor. Inte heller detta belopp var representativt eftersom stora retroaktiva utbetalningar detta år gjordes till Volvo Lastvagnar AB i Umeå. En gynnsam konjunktur som genererar många transporter och kraftigt höjda bränslekostnader har emellertid inneburit att utgifterna för transportbidraget ökat under de senaste åren.

De nya reglerna innebär bl.a. ökade möjligheter till bidrag för de minsta företagen genom slopande av vissa minimigränser samt en viss omfördelning av bidraget till förmån för de nordligaste kust- och inlandskommunerna. Ett högsta bidragsbelopp på 15 miljoner kronor per produktionsställe och kalenderår har också införts.

Den andel av transportkostnaderna som numera lämnas i bidrag varierar från 5 till 45 procent. Procentsatsen avspeglar de schablonmässiga transportmerkostnaderna i olika kommuner. Den högsta andelen lämnas till företag i de nordligaste delarna av Lappland respektive Norrbotten. Beloppsmässigt har företag i de största lokala arbetsmarknadsregionerna i Västerbotten och Norrbotten (Umeå, Skellefteå och Luleå) fått de mesta bidragen, sammanlagt cirka 177 miljoner kronor.

Trävarutillverkning är den bransch som har erhållit störst andel av transportbidraget. Metallvaruindustri och transportmedellstillverkning kommer därefter.

Det transportslag till vilket den största andelen bidrag använts, cirka 74 procent av det totala beloppet, är biltransporter. I denna siffra ingår dock även så kallade kombi-transporter där större delen av transporten sker med järnväg. Cirka 15 respektive 10 procent av beloppet har använts som stöd till rena järnvägs- eller sjötransporter.

Tabell 2.18 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län åren 2005–2007

Miljoner kronor

Län	2005	2006	2007
Västernorrland	44,8	44,8	30,3
Jämtland	58,8	57,3	41,8
Västerbotten	158,9	264,2	161,6
Norrbottn	114,2	128,3	80,0
Summa	376,7	494,6	313,7

Källa: Nutek

Under 2007 erhöill närmare 700 företag (arbetsställen), med sammanlagt drygt 42 000 anställda, regionalt transportbidrag.

Tabell 2.19 Antal arbetsställen och anställda i företag som erhållit regionalt transportbidrag 2007

Län	Antal arbetsställen	Antal anställda män	Antal anställda kvinnor
Västernorrland	126	7 380	2 308
Jämtland	135	3 899	1 218
Västerbotten	266	15 607	4 241
Norrbottn	155	6 328	1 442
Summa	682	33 214	9 209

Källa: Nutek

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Nutek har med liknande metod som för regionalt investeringsstöd följt upp regionalt transportbidrag. Nuteks uppföljning av de företag som beviljats transportbidrag 2003 visar en bättre utveckling beträffande omsättning, vinst och förädlingsvärde jämfört med jämförelsegrupperna.

Uppföljning av jämställdhetsindikatorer

Regeringen har bedrivit ett utvecklingsarbete bl.a. vad gäller könsuppdelade indikatorer för de regionala företagsstöden. Dessa indikatorer redovisas i det följande för de företag som beviljades stöd under 2007.

Tabell 2.20 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd beviljade 2007

	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Andel kvinnor på ledningsnivå på arbetsstället (%)	Andel män på ledningsnivå på arbetsstället (%)	Andel kvinnor i styrelsen i organisationen (%)	Andel män i styrelsen i organisationen (%)
Regionalt investeringsstöd	1 362	2 646	7	93	12	88
Sysselsättningsbidrag	6	38	0	100	12	88
Regionalt bidrag till företagsutveckling	2 192	6 312	25	75	12	88
Såddfinansiering	66	257	13	87	7	93
Transportbidrag	9 209	33 214	6	94	12	88
Summa	12 835	42 467				

Källa: Nutek

Tabell 2.21 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för de regionala företagsstöden åren 2004–2007

		2004	2005	2006	2007
Regionalt investeringsstöd	Kvinnor	32	34	49	47
	Män	68	66	51	53
Regionalt bidrag till företagsutveckling	Kvinnor	38	37	40	43
	Män	62	63	60	57
Sysselsättningsbidrag	Kvinnor	49	49	57	59
	Män	51	51	43	41

Källa: Nutek

Under 2007 rapporterade Nutek uppdraget *Utfall och styrning av statliga insatser för kapitalförsörjning ur ett könsperspektiv* (Nutek R 2007:34) till regeringen. Rapporten visar att de regionala företagsstöden i större utsträckning går till män än kvinnor, vilket förklaras bl.a. av att många stöd i praktiken riktas till manligt dominerade branscher och verksamhetsområden. Regeringen har därför gett Nutek i uppdrag att redovisa vilka statliga kapitalförsörjningsinsatser som genomförs för nya, små och medelstora företag. Det ska framgå hur insatserna når kvinnor och män, inrikes och utrikes födda samt olika regioner.

Sysselsättningsbidrag lämnas till stor del till personalintensiva företag inom framför allt tjänstenäringsar, till skillnad mot övriga regionala företagsstöd som huvudsakligen beviljas företag inom industrin. Detta kan vara en möjlig förklaring till varför andelen arbetstillfällen som tillfaller kvinnor är högre för sysselsättningsbidraget.

Stiftelsen Norrlandsfonden

Den statliga stiftelsen Norrlandsfonden verkar för tillväxt i de fem nordligaste länens näringsliv. Det sker främst genom finansiering via olika typer av lån till små och medelstora företag. Norrlandsfonden kan också ta initiativ till och, i begränsad omfattning, finansiera insatser för att utveckla förutsättningarna för näringslivet i dessa län. Fonden har ett eget kapital på drygt 1 miljard kronor.

Norrlandsfondens utlåning under 2007 var 263 miljoner kronor till 131 företag. Denna utlåning beräknas, enligt Norrlandsfonden, ha skapat förutsättningar för investeringar på cirka 1,5 miljarder kronor i de fem nordligaste länen, främst för små och medelstora företag. Norrlandsfonden hade 340 företag som kunder vid utgången av 2007.

Enligt Norrlandsfondens egen uppföljning av verksamheten hade dessa företag under åren 2004–2007 ökat sin omsättning med cirka 90 procent till totalt cirka 15 miljarder kronor. Under samma tidsperiod ökade antalet anställda i dessa företag med drygt 70 procent till totalt cirka 8 800 anställda.

Kommersiell service

Resultatindikatorer är utvecklingen av tillgång till kommersiell service för kvinnor och män, antal kvinnor respektive män som finns anställda på ett arbetsställe som fått stöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service samt kvinnor och män i styrelsen i organisationen. Indikatorn mäts i områden där servicen är gles.

Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service 2002–2007

De lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service har bildat ramen för de åtgärder som genomförts regionalt och lokalt under åren 2002–2007. Uppdraget att utforma de lokala utvecklingsprogrammen och driva genomförandet har legat hos länsstyrelserna respektive regionala självstyrelseorganen i Skåne och Västra Götaland samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län.

Enligt Konsumentverket, som är den myndighet på central nivå som har ansvaret för programarbetet, har arbetet bidragit till ökad helhetssyn, samverkan och lärande vilket leder till effektivare insatser. En förklaring till dessa positiva effekter är att arbetet i programform har skapat förutsättningar för ett ökat samarbete mellan olika aktörer och insatser. Denna helhetssyn och samverkan har bl.a. gjort det möjligt att utveckla och genomföra insatser som riktat sig till ett brett utbud av kommersiell service och som även inbegripit viss offentlig service. Detta framgår av Konsumentverkets redovisningar av det regionala arbetet sedan 2002. Även de uppföljningar som Konsumentverket har gjort i samband med att genomförandeperioden avslutas 2007 bekräftar denna, i huvudsak positiva bild, av programarbetet.

Insatser inom de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service

För att uppnå en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män kan ekonomiskt stöd ges enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan ges till dagligvarubutiker i gles- och landsbygder. Stödet kan lämnas till näringsidkare i form av investeringsbidrag, servicebidrag och investeringslån samt till kommuner som statligt hemsändningsbidrag. Under 2007 beviljades stöd om sammanlagt knappt 35 miljoner kronor enligt förordningen. Stödet är ett viktigt verktyg i länens arbete inom det kommersiella serviceområdet. Den största delen av detta stöd utgörs av investeringsbidrag där 185 ansökningar om sammanlagt 15,9 miljoner kronor har beviljats bidrag. Därefter följer hemsändningsbidrag som har beviljats till 139 kommuner med cirka 12 miljoner kronor samt servicebidrag med cirka 6,2 miljoner kronor fördelat på 66 bidrag. Investeringslån uppgick till 0,4 miljoner kronor fördelat på ett lån. Mellan 2002 och

2007 har stödet till kommersiell service totalt uppgått till cirka 230 miljoner kronor.

Tabell 2.22 Stöd till kommersiell service fördelat på län åren 2004–2007

Miljoner kronor				
Län	2004	2005	2006	2007
Stockholm	0,5	0,8	0,4	0,8
Uppsala	0,1	0,1	0,1	0,1
Södermanland	0,5	0,5	0,5	0,2
Östergötland	0,8	1,5	1,2	2,2
Jönköping	0,9	0,6	0,4	0,5
Kronoberg	2,6	2,8	2,4	1,1
Kalmar	3,2	3,1	3,0	3,5
Skåne	0,7	0,0	0,2	0
Halland	0,4	0,4	0,4	0,9
Västra Götaland	1,3	1,2	1,3	1,1
Gotland	0,1	0,0	0,0	0
Blekinge	1,8	1,4	1,1	1,5
Örebro	2,8	1,8	2,1	0,7
Värmland	2,9	2,9	3,0	3,0
Västmanland	1,1	1,2	0,7	1,5
Dalarna	2,4	1,8	1,7	1,4
Gävleborg	2,6	1,5	1,3	2,0
Västernorrland	3,6	2,7	2,1	3,4
Jämtland	6,7	2,9	5,0	4,1
Västerbotten	4,3	4,0	4,8	3,4
Norrbottnen	6,9	7,8	2,9	3,4
Summa	46,2	38,3	34,3	34,8

Antalet anställda i företag som beviljats stöd till kommersiell service var totalt 1 153 stycken, fördelat på 167 företag. Antalet män var 301 (26 procent) och antalet kvinnor var 852 (74 procent). Av dessa är 40 procent aktiebolag. Andelen män och kvinnor i styrelser var 57 procent respektive 43 procent. Andelen män och kvinnor i företagsledning var 62 procent respektive 38 procent.

Stöd som beviljats enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service har sedan 2002 varit en viktig del av de lokala utvecklingsprogrammen och är också den mest omfattande statliga insatsen i programmen. Enligt Konsumentverkets redovisning är stöden mer långsiktigt inriktade än tidigare. I flera fall är övriga insatser också direkt eller indirekt beroende av bedömningarna av hur stödet ska användas, till exempel vid genomförandet av de hand-

lingsprogram som tas fram inom kompetens-utvecklingsprogrammet *Affär på landet*.

I slutet av 2007 gav regeringen ytterligare 2,5 miljoner kronor till Konsumentverket för uppdraget att *utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet* under år 2008. Konsumentverket har därmed mellan åren 2002 t.o.m. 2008 erhållit 25,5 miljoner kronor för detta uppdrag. Uppdraget har inriktats på tre områden. Under åren 2002–2007 (exklusive de medel som beviljades i slutet av 2007) har fördelningen sett ut som följer. För det första har 6,6 miljoner kronor beviljats till lokala och regionala projekt med inriktning på kommunernas verktyg för ökad tillgänglighet, samordning av transporter samt servicesamordning. Under denna rubrik ryms även projektet *Butik för alla* som syftar till att dagligvaruhandeln i gles- och landsbygd ska bli mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar.

För det andra har 3,3 miljoner kronor lagts på det Nationella *multiserviceprojektet* där bl.a. villkoren för ombudsservicen på cirka 600 orter kartlagts, vilket har inneburit ett ökat antal multiserviceorter i landet. För det tredje har Konsumentverket fram t.o.m. 2008 satsat 9,6 miljoner som central medfinansiering till det nationella kompetens- och utvecklingsprogrammet *Affär på landet*. Programmet syftar till att öka servicegivarens förmåga till egenanalys av företagsverksamheten så att den kan bli långsiktigt ekonomiskt livskraftig.

Medel från *Test av nya lösningar* (TNL) har fungerat som medfinansiering vilket innebär att respektive projekts totala omslutning är större än det stöd som Konsumentverket har bidragit med. Enligt Konsumentverket är det rimligt att anta att de 23 miljoner kronor som har satsats på TNL under åren 2002–2007 har växlats upp med annan finansiering till en totalsumma av cirka 75 miljoner kronor. Utöver Konsumentverkets insatser har projekten finansierats med medel från bl.a. länsstyrelser, kommuner, landsting, EU, näringsliv, Kooperativ utveckling och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).

Resultat

Som stöd för insatserna och för att följa upp dessa sammanställer Konsumentverket årligen statistik över serviceutvecklingen. Tillgängligheten till kommersiell service, mätt som genomsnittligt avstånd till närmaste serviceställe, var oförändrad mellan 2006 och 2007 för både kvinnor och män.

I samtliga län har dock männen ett längre genomsnittligt avstånd till närmaste serviceställe än kvinnorna och störst är skillnaderna i länen med längst avstånd, framförallt i Jämtlands och Norrbottens län. Kvinnornas genomsnittliga avstånd till närmaste serviceställe var 1,7 km och männens genomsnittliga avstånd var 1,8 km. Mellan 2006 och 2007 lades 69 butiker ned i orter med endast kvarvarande dagligvarubutik. Totalt har 474 orter mist sin sista butik mellan 2002 och 2007. Under samma period har det dock tillkommit service på 122 orter. Både inom drivmedels- och dagligvarusektorn finns indikationer på en fortsatt nedläggning och utglesning av servicenätet. En sådan faktor är den låga omsättningen bland strategiskt lokaliserade butiker. Som exempel kan nämnas att av de 542 butiker med mer än åtta kilometer till närmaste annan butik har 184 stycken (34 procent) en omsättning som understiger fyra miljoner kronor, vilket anses vara en kritisk nivå för att långsiktigt kunna bedriva dagligvaruhandel. Partnerskapen och programarbetet har enligt Konsumentverket dock lett fram till att de samlade insatserna har inriktats på strategiskt viktiga butiker. De samlade insatserna på området har lett till att de negativa konsekvenserna för landsbygdshushållen kunnat begränsas och att landsbygdsbutiker med stor betydelse för varuförsörjningen har överlevt.

2.5.2 Analys och slutsatser

Utvecklingen i Sveriges regioner

För att följa utvecklingen i landets regioner används förutom huvudindikatorn, daglönesumma per anställd, ett antal indikatorer som relaterar till prioriteringar i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Dessutom följs den regionala utvecklingen avseende servicenivå och miljö.

Den generella bilden är att befolkningsmässigt större regioner har bättre förutsättningar än mindre och perifert belägna regioner, vilket resulterar i en högre ekonomisk effektivitet och dynamik. Det gäller särskilt "storstadsregionerna", där t.ex. lönesumman per anställd och andelen snabbväxande företag är klart högre än i övriga regioner.

Även om mindre regioner med sämre förutsättningar många gånger släpar efter avseende ekonomisk nivå, så finns det flera positiva utvecklingstendenser. Exempelvis ökar andelen snabbväxande företag snabbare i många av de mindre regionerna. Andelen nya arbetsställen ligger minst lika högt som i övriga regioner och förvärvsintensiteten är högre än i storstäderna. I regioner med svag åldersstruktur kan en hög förvärvsintensitet vara ett tecken på begynnande arbetskraftsbrist inom vissa yrkesgrupper.

”Små tjänsteproducerande regioner” är den regiontyp där det finns störst andel personer med lång resväg till service. Strukturomvandlingar inom dessa områden väntas inte påverka utvecklingen så att denna andel minskar. Däremot minskar antalet elever med lång resväg till grundskola i denna grupp, även om andelen elever fortfarande ligger på en högre nivå än i andra regioner.

Miljömässigt är utvecklingen positiv med minskande utsläppsnivåer i samtliga regiontyper. Räknat per invånare är utsläppsnivåerna lägst i ”storstadsregionerna”.

Förutsättningarna för att åstadkomma utvecklingskraft i alla delar av landet för kvinnor och män varierar över landet. Det finns ett positivt samband mellan regioners ekonomiska utveckling och grundläggande strukturella förhållanden såsom folkmängd, möjligheter till transporter och andra former av kommunikationer, närhet till utbildning och forskning samt till naturmiljöer, kultur och kulturarv. Regioner med likartade strukturella förutsättningar utvecklas dock olika. Orsaken till detta är bl.a. skillnader i lokal dynamik, dvs. i faktorer som bidrar till ett högt nyföretagande, innovationsförmåga, flexibilitet, ett väl utvecklat kulturutbud och ständigt förnyat lärande.

Medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt fungerar ofta som katalysatorer som leder till att kompletterande åtgärder kan komma till stånd. Åtgärder som finansieras inom utgiftsområdet stödjer således ofta samordnade processer och medför att investeringar även genomförs inom andra samhällssektorer.

Medlen inom utgiftsområdet kan endast delvis påverka utvecklingen i regionerna, om dessa inte används i samverkan med övriga offentliga och privata resurser.

Regeringen avser att fortsatt stärka arbetet med att påverka de strukturella förutsättningarna

för en hållbar regional tillväxt i alla delar av landet.

Strategier, program och verktyg för regional tillväxt

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 genomförs i huvudsak av regionala aktörer inom ramen för regionala strategier och program och av nationella myndigheter. Nationella myndigheters medverkan till genomförandet av den nationella strategin har följts upp. Av myndigheternas redovisningar framgår bl.a. att det finns en stor variation i fråga om i vilken utsträckning myndigheterna relaterar sin verksamhet till den nationella strategins prioriteringar. Flertalet myndigheter redovisar dock verksamhet inom en eller flera av den nationella strategins prioriteringar. Redovisningarna visar även på att flera myndigheter idag bedriver ett samarbete sinsemellan för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften, samtidigt som det är tydligt att samverkan mellan myndigheter som arbetar för hållbar regional tillväxt fortsatt behöver utvecklas och konkretiseras.

I 17 av Sveriges län finns regionala utvecklingsprogram. Övriga län avser att anta regionala utvecklingsprogram 2008 eller 2009. Programmen sammanfaller till stora delar med ambitionerna i den nationella strategin. Genomförandet av de regionala tillväxtprogrammen har påverkat samordningen av det hållbara regionala tillväxtarbetet positivt.

De nationella myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet varierar och behöver fortsatt utvecklas. Regeringens uppdrag att bilda tre tematiska myndighetsgrupper syftar till att främja myndigheternas samverkan för hållbar regional tillväxt. Redovisningen av uppdraget hittills visar på ökad samverkan mellan myndigheter och mellan myndigheter och den regionala nivån. Det framgår även att myndigheternas kunskaper om det konkreta arbetet för regional tillväxt har ökat.

Eftersom de regionala tillväxtprogrammen och EG:s strukturfondsprogram samfinansieras av såväl andra utgiftsområden som av kommuner och landsting och i många fall med privat medfinansiering, är den totala omslutningen av programmen mycket större än vad som medfinansi-

eras med medel från utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Användningen av medlen inom de regionala tillväxtprogrammen samt EG:s regionala strukturfondsprogram perioden 2007–2013 redovisas enligt den nationella strategins prioriteringar. Genomförandet av EG:s strukturfondsprogram har nyligen påbörjats och beslut har endast fattats inom tre program under 2007. Redovisningen för 2007 avseende medel från anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* och anslaget 33:6 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* visar att medlen i första hand går till innovation och förnyelse, 85 procent av beslutade medel. Beloppsmässigt har beslutats om 1,2 miljarder kronor inom innovation och förnyelse, 60 miljoner kronor satsas inom kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, 40 miljoner kronor inom tillgänglighet och 90 miljoner kronor inom strategiskt gränsöverskridande arbete. Detta visar samtidigt på att insatserna inriktas på att uppfylla ambitionerna i den s.k. Lissabonstrategin.

Då genomförandet av EG:s strukturfondsprogram för programperioden 2007–2013 inledes under hösten 2007 har inga projekt ännu hunnit avslutas och slutredovisas, varför det är för tidigt att redovisa några resultat. Till skillnad från tidigare programperioder då programmen utvärderats vid tre tillfällen, kommer de regionala strukturfondsprogrammen att utvärderas kontinuerligt. Detta kommer att skapa möjligheter för ett ständigt pågående lärande och förbättringsarbete under programperioden.

EG:s geografiskt avgränsade strukturfondsprogram för programperioden 2000–2006 har främjat kunskapsutbyten mellan olika aktörer, nya arbetssätt och ökat konkret lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Strukturfondsprogrammen har enligt uppföljningar och utvärderingar bidragit till ökad sysselsättning och nya företag. De gränsregionala programmen inom Interreg IIIA har i många fall bidragit till att avskaffa formella och informella handelshinder mellan de deltagande länderna.

Regeringens bedömning är att regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram är viktiga instrument och att insatser inom dessa bidrar till en hållbar regional tillväxt. Regeringen bedömer att arbetet med tvärssektoriell styrning och samverkan mellan myndigheter är viktigt. Regeringens initiativ med tematiska myndighetsgrupper är ett

led i detta arbete. Regeringen bedömer att inledningen av genomförandet av EG:s strukturfondsprogram 2007–2013 visar att insatserna inriktats på att uppfylla ambitionerna i den s.k. Lissabonstrategin.

En viktig förutsättning för utveckling av entreprenörskap och företag är möjligheterna att finansiera utvecklingsinsatser i olika former och skeenden. Statens kapitalförsörjning ska komplettera den reguljära kapitalförsörjningen på ett sådant sätt att den inte konkurrerar med den privata marknaden och så att den stärker utvecklingen av företagande, entreprenörskap och innovationer. De strukturella förutsättningarna och behoven för utveckling av företagande, entreprenörskap och innovationer varierar över landet och över tiden.

Servicetillgången är en av de faktorer som är viktig för att skapa en miljö där det är attraktivt att såväl bo som att starta och driva företag.

Regeringen bedömer att arbetet med kommersiell service genom program och partnerskap har varit framgångsrikt för att uppnå en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män, vilket också Konsumentverkets redovisning visar. Genom arbete i programform skapas förutsättningar för en ökad helhetssyn och samverkan mellan olika aktörer och insatser. Detta har gjort det möjligt att utveckla och genomföra såväl insatser som riktar sig till ett brett utbud av kommersiell service som samordning med annan service såsom post, kassaservice och apotek samt med viss offentlig kommunal service som t. ex .hemtjänst och olika tjänster till den lokala skolan. Det sektorsövergripande synsättet har stärkts genom ökad delaktighet och lokal förankring. Åtgärderna inom kompetens- och utvecklingsprogram för lanthandlare har stärkt dessa i företagarrollen. Regeringens bedömning är att de samlade insatserna har lett till att de negativa konsekvenserna för landsbygdshushållen har kunnat begränsas och att vissa landsbygdsbutiker med stor betydelse för varuförsörjningen har överlevt. Regeringen bedömer att insatser för att företag i alla delar av landet ska få förbättrade möjligheter till finansiering är viktiga. För att skapa en god miljö där det är attraktivt att starta och driva företag är även insatser som bidrar till en god servicenivå betydelsefulla.

2.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse utan invändning till Glesbygdsverket, dvs. Riksrevisionen har bedömt att årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 i allt väsentligt är rättvisande.

Inga granskningsrapporter som rör utgiftsområdet har lämnats av Riksrevisionen under 2007.

2.7 Politikens inriktning

En politik för regional tillväxt

Inledning

Hela Sveriges kraft ska tas till vara. Regeringen kommer att föra en aktiv förnyelsepolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas av egen kraft och bidra till det gemensamma bästa.

Genom att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar, kan tillväxtpotentialen i hela landet stärkas. Tillgång till samhällsservice och väl fungerande kommunikationer över hela landet är viktigt för att uppnå detta.

Politiken för regional tillväxt bygger härutöver på att varje region ges ansvar och inflytande som innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar. Sveriges tillväxt är inget annat än summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar. Ju fler regioner som har en stark och expansiv ekonomi, desto bättre för Sverige. Fler ekonomiskt starka regioner är bra också för Sveriges svagare regioner.

Alla delar av Sverige är inte i samma konjunkturfas, med samma arbetsmarknad och samma struktur på näringslivet. Därför måste den regionala tillväxtpolitiken anpassas till de regionala förutsättningarna. Då kan individer och företag bättre arbeta för att bli framgångsrika och ta tillvara utvecklingskraft och dynamik där de lever och verkar.

En förutsättning för detta är att kvinnor och män, oavsett etnisk och kulturell bakgrund, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, ska ha goda möjligheter att utvecklas i alla delar av landet. System som konserverar fördelningen av

makt och resurser ur dessa perspektiv ska motverkas.

En politik för tillväxt i hela landet måste innehålla politiska insatser som bidrar till att skapa långsiktigt hållbara näringslivsstrukturer. En avgörande del i den regionala tillväxtpolitiken bygger på ett ytterligare stärkt lokalt och regionalt ansvar och inflytande över statliga tillväxtresurser.

Den regionala tillväxtpolitiken ska bedrivas i alla delar av landet, i såväl gles- och landsbygder som i små och medelstora städer samt i storstadsområden för att bidra till den samlade nationella tillväxten. Tätorter och gles- och landsbygd ska ses som sammanlänkade regioner. Politiken har dock delvis olika instrument i olika delar av landet. Det finns fortsatt behov av insatser för geografiskt avgränsade områden, som ur ett europeiskt och nationellt perspektiv bedöms behöva särskilda åtgärder för att stärka sina förutsättningar för hållbar tillväxt.

Den regionala tillväxtpolitikens inriktas mot:

- Ett ytterligare stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över statliga medel.
- Att ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika typer av regioner såsom gles- och landsbygd, små och medelstora städer samt i storstadsområden.
- Strategiska statliga insatser och åtgärder för hållbar tillväxt i samspel med aktörer på såväl lokal, regional, europeisk som global nivå.
- Ett tvärsektorielt arbetssätt och en mer samordnad stat i samverkan med lokala och regionala aktörer. Eftersom det inte i första hand är enskilda åtgärder inom utgiftsområdet som är avgörande för den regionala tillväxten innebär detta också att insatser inom flertalet utgiftsområden fortsatt ska samordnas.
- En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.
- Ett ökat arbetskraftsutbud genom bl.a. regionförstoring och ökad rörlighet inom och mellan regioner.
- Regionala strategier och program som bedrivs med stöd av partnerskap och i samspel med nationell och europeisk nivå i syfte att stärka det lokala och regionala hållbara tillväxtarbetet.

Stärkt utvecklingskraft på landsbygden

Regeringen utarbetar för närvarande en strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Arbetet är inriktat på konkreta strategiska åtgärder inom många olika politikområden som stärker olika landsbygders möjligheter att bidra till ökad sysselsättning, tillväxt och utveckling.

Samtidigt som allt fler människor bor i städer så finns också ett ökat samspel och beroende mellan stad och landsbygd samt en ökad närvaro av människor på landsbygden genom deltidboende och fritidsaktiviteter. Starka landsbygder är en resurs för hela Sveriges utveckling och tillväxt, inte minst med tanke på den stora utmaningen att skapa ett hållbart samhälle. De flesta landsbygdsområden är rika på naturresurser, bl.a. förnybara biobaserade resurser, som är viktiga för exempelvis energiutvinning, industriprocesser samt livsmedels- och läkemedelsproduktion. Efterfrågan på dessa resurser förutses öka kraftigt under de närmaste åren, bl.a. till följd av den nödvändiga miljö- och klimatomställningen. Det innebär bl.a. stora möjligheter för ökat entreprenörskap och nya företag. För att möta den ökade efterfrågan är det även viktigt att dessa resurser brukas på ett hållbart sätt för att bibehålla ekosystemens funktioner och produktionsförmåga. De särskilda och goda natur- och kulturmiljöer som finns i många landsbygder utgör också en stor utvecklingspotential och en resurs för hela landet. Dessa miljöer ger bl.a. möjligheter till ett attraktivt permanent- eller deltidboende, rekreation samt förutsättningar för ökat entreprenörskap och företagande exempelvis inom upplevelseindustrin och tjänstenärings. Den tätortsnära landsbygden utgör även en central del i växande stads- och storstadsregioners attraktivitet. Klimatförhållanden och stora ytor är också viktiga utvecklingsfaktorer i vissa landsbygder, exempelvis för olika former av testverksamhet och upplevelseturism.

En ökad trängsel i de tätbebyggda delarna av Europa och världen leder sannolikt till en ökad efterfrågan internationellt på Sveriges landsbygdsområden och dess resurser, t.ex. genom turism. Klimatförändringar kan förstärka en sådan utveckling genom förskjutningar av turistströmmarna och förändrade odlingsförutsättningar.

Mot bakgrund av bl.a. detta är således möjligheterna till en positiv utveckling i många av Sveriges landsbygdsområden bättre än på flera decennier. Regeringen har ett ansvar för att bidra

till att den utvecklingskraft och tillväxtpotential som landsbygden representerar kan utvecklas och nyttiggöras för såväl landsbygden som hela landets befolkning.

Förutsättningarna varierar mycket mellan olika typer av landsbygd i olika delar av landet, alltifrån den storstadsnära landsbygden till den utpräglade glesbygden i norra Sveriges inland. Därför är det viktigt att åtgärderna anpassas efter de geografiska förutsättningarna.

Regeringen bedriver en aktiv politik för att ge alla delar av landet möjligheter att utvecklas, bl.a. genom att även i olika landsbygder på olika sätt stimulera företagande, entreprenörskap, innovation och förnyelse samt kompetensförsörjning. I detta sammanhang måste goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för ungdomar beaktas. En central utgångspunkt för strategiarbetet är målet för den regionala tillväxtpolitiken: *Utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft* med den inriktning och de prioriteringar som pekas ut för denna politik. En annan central utgångspunkt är regeringens mål för landsbygden om att dess värden ska tillvaratas och nyttjas, fler jobb och högre tillväxt, stark framtidstro, ett modernt, hållbart och konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk, som påtagligt bidrar till förnybar energiproduktion samt fiske och vattenbruk.

Regeringen har också ett ansvar för att bidra till att upprätthålla vissa grundläggande strukturer i form av robust infrastruktur och grundläggande samhällsservice för medborgare och företag på landsbygden, trots att dessa på grund av de glesa strukturerna kan vara dyrare att driva än i tätorter och städer. Det innebär insatser för det finmaskiga vägnätet, robusta nät för el och elektroniska kommunikationer, grundläggande kommersiell och offentlig service, m.m. Detta krävs för att landsbygden utvecklingskraft och tillväxtpotential ska kunna tas tillvara och nyttiggöras för hela landet. Här spelar förnyelsen av den offentliga sektorn en mycket viktig roll och utgör en möjlighet för landsbygden bl.a. för att skapa god tillgänglighet och ökat entreprenörskap.

Åtgärder för att stärka landsbygden utvecklingskraft ryms inom flera utgiftsområden.

Europeiska sammanhållningspolitiken

Syftet med EU:s sammanhållningspolitik är att främja en harmonisk utveckling inom hela gemenskapen och särskilt sträva efter att minska

skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna. Sammanhållningspolitiken syftar även till att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad, och till utveckling och förbättrad konkurrenskraft i alla regioner i unionen.

För att tydligare göra strategiska insatser inom sammanhållningspolitiken antog Europeiska rådet i oktober 2006 gemensamma riktlinjer för programperioden 2007–2013. Riktlinjerna syftar till att fokusera insatserna och genomföra dem i enlighet med den s.k. Lissabonagendan.

Inom ramen för gemenskapens strategiska riktlinjer har de enskilda medlemsländerna utarbetat strategiska referensramar som styr genomförandet av ländernas strukturfondsprogram. I Sverige benämns strategin ”Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013”.

Det är ett gemensamt ansvar för Europeiska kommissionen, medlemslandet och regionen att insatserna som finansieras av strukturfondsprogrammen bidrar till de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning. Ett annat viktigt inslag i hela programarbetet är att programmen ska utarbetas och genomföras i partnerskap mellan lokala och regionala myndigheter och det civila samhället. Detta breda deltagande, tillsammans med ett sektorsövergripande arbetssätt, gör att strukturfondsprogrammen ger en hävstångseffekt och bidrar till en fokusering av det regionala tillväxtarbetet.

EU:s ”Territoriella Agenda” har utarbetats för att ge stöd till en framtida utveckling av politiken där större hänsyn tas till territoriella förutsättningar och där regioners territoriella potential ska utnyttjas i en allt bättre sammanhållen union. En förstärkt territoriell dimension kan förbättra möjligheterna att anpassa politikens genomförande efter regionernas olika förutsättningar.

Regionalt inflytande över statliga tillväxtresurser

Varje region ska ges ansvar och inflytande som innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar. Medborgare och företag kan därmed få bättre förutsättningar för att påverka utvecklingen i sin egen region. Regionala företrädare ska ha inflytande över de statliga tillväxtresurserna. Avseende kulturpolitiken ska hänsyn tas till förslagen i den pågående kulturutredningen (dir. 2007:99).

Ökat regionalt inflytande

De samverkansorgan som har bildats i flertalet län övertar uppgifter från staten inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Regeringen ser positivt på ett ökat regionalt ansvarstagande och har därför givit samverkansorganen såväl större resurser som ett ökat ansvar över de statliga regionala tillväxtmedlen.

Ett företags- och innovationsklimat i världsklass

Det finns ett nära samband mellan entreprenörskap och förnyelse. Därför är Sverige, för sin tillväxt och konkurrenskraft, beroende av att stimulera ett förbättrat klimat för entreprenörskap, företagande och innovationer. Förutsättningarna för hållbar tillväxt handlar alltmer om förmågan till kreativitet och nytänkande, vilken främjas genom öppenhet, tolerans och mångfald. Den lokala, regionala och nationella nivån behöver därför skapa miljöer som behåller och lockar till sig individer som bidrar till detta och därmed till konkurrenskraft. Offentliga insatser för innovation och förnyelse har ökat och tydliggjorts under senare år genom EG:s regionala strukturfondsprogram för programperioden 2007–2013. I programmen satsas en stor andel av medlen för insatser inom forskning, utveckling, innovation och entreprenörskap. Att ta vara på de regionala resurserna och utveckla samarbetet på regional nivå mellan ansvariga regionala organ för regionala utvecklingsfrågor, universitet/högskolor och näringsliv i samspel med den nationella nivån är av stor vikt för en långsiktigt stärkt konkurrenskraft.

Åtgärder inom näringspolitiken för att främja ett bättre entreprenörskapsklimat och bättre villkor för företag kommer att vara av stor betydelse för att främja en hållbar regional tillväxt.

En viktig förutsättning för lokal och regional tillväxt är ett livskraftigt företagande. Det måste bli enklare och mer attraktivt att starta, driva och äga företag. Generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet, t.ex. genom regelförenklingar och insatser för en väl fungerande kapitalför-sörjning är viktiga.

Kunskap och kompetens

Tillgången till kunskap och kompetens i bred bemärkelse är av yttersta vikt för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft. Tillgång till arbetskraft med rätt kompetens är en förutsättning för att utvecklingen av näringsliv och annan verksamhet inte ska hämmas. Till-

räckligt hög rörlighet både mellan sektorer och mellan regioner är viktig i detta sammanhang.

Tillsammans med företagen utgör lärosäten, i samverkan med regionala företrädare, en del i varje regions innovationskraft och därmed näringslivets globala konkurrenskraft. Universitet och högskolor kan på så sätt fungera som kraftcentra för förnyelse och dynamik för att främja den regionala utvecklingen.

Tillgång till gymnasial utbildning, kvalificerad yrkesutbildning och annan eftergymnasial yrkesutbildning spelar redan i dag en viktig roll för möjligheterna att kontinuerligt vidareutbilda eller omskola sig. Statens skolverk har i uppdrag att fr.o.m. oktober 2008 ansvara för vidareutvecklingen av utvecklingsinsatser avseende metoder och pedagogik för flexibelt lärande, något som kan komma att bidra till att underlätta kompetensförsörjningen i gles- och landsbygder.

Regeringen förbereder en proposition under hösten 2008 som ska innehålla förslag om att eftergymnasiala yrkesutbildningar utanför högskolan ska sammanföras under ett gemensamt ramverk benämnt yrkeshögskolan. Syftet är att förbättra och förenkla strukturen för yrkesutbildningarna. Reformen avser att ytterligare stärka förutsättningarna för individens utvecklingskraft och företags konkurrenskraft.

Kultur och kreativitet

Som en fortsättning på den fördjupade samverkan mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken avser regeringen genomföra insatser för att främja tillväxten i kulturella och kreativa näringar. Det finns ett behov av aktörer som kan fungera som brobyggare och mellanhänder för att stimulera kreativa och innovativa processer i näringslivet likväl som för att öka entreprenörskap, innovation och företagande inom kultursektorn.

Regeringen avser att ge i uppdrag att ta fram en handlingsplan i syfte att skapa en ram för arbetet med kulturella och kreativa näringar, som exempelvis kan inkludera att främja entreprenörskap inom den kulturella sektorn.

Lokalt och regionalt inflytande över väl fungerande kommunikationer

Ett ytterligare stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvarstagande över transportsystemet är eftersträvanvärt och betydelsefullt för väl fungerande kommunikationer över hela landet. För närvarande pågår förberedelser för att ersätta nuvarande transportinfrastrukturplaner för åren

2004–2015. Länen, regionala företrädare och statens infrastrukturverk samverkar i arbetet med att ta fram systemanalyser på nationell och regional nivå som ska underlätta det kommande arbetet med att ta fram detaljerade planförslag. En viktig uppgift är att fånga upp de problem och möjligheter som människor, företag och samhället upplever. Regeringen avser inom kort besluta om en infrastrukturproposition med förslag till inriktning och ekonomiska ramar som ger förutsättningar för att slutföra arbetet med nya transportinfrastrukturplaner. Genom väl utbyggda och regionalt anpassade och samordnade kommunikationer, såväl IT-infrastruktur som tillgång till infrastruktur i vid bemärkelse, ökar också kvinnors och mäns möjligheter att bo, arbeta och studera på olika platser.

Gränsöverskridande tillväxksamverkan

Det regionala utvecklingsarbetet måste alltmer sättas in i ett större geografiskt sammanhang. Det finns en stor potential för regionerna att bedriva ett utökat gränsöverskridande och funktionellt samarbete, såväl inom som utanför Sveriges gränser.

Våra grannländer och vårt närområde är av stor betydelse för Sveriges och svenska regioners tillväxt och utveckling. En fortsatt positiv utveckling politiskt och ekonomiskt i Östersjöregionen är av stor vikt för Sverige och svenska regioner. Regeringen bidrog därför aktivt till att Europeiska rådet i december 2007 gav Europeiska kommissionen i uppdrag att till juni 2009 utarbeta en EU-strategi för Östersjöregionen. Strategin kan bidra till ett mer fokuserat och utvecklat samarbete t.ex. vad gäller klustersamverkan, infrastrukturplanering och energisamarbete. Att förbättra Östersjöns havsmiljö är naturligtvis också en huvudfråga för regionens framtid och dess attraktivitet.

Regeringen avser att under våren 2009 besluta om en proposition om lag med kompletterande nationella regler till ”Europaparlamentets och rådets förordning om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete” (EGTS). En gruppering är en ny juridisk person för territoriellt samarbete inom EU. Grupperingen ska ha som mål att underlätta och främja gränsöverskridande, transnationellt och/eller interregionalt samarbete. Syftet med en gruppering är att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen inom unionen genom att underlätta för medlemsstater, regionala och lokala myndigheter att samar-

beta effektivt över nationsgränserna. Den nya samarbetsformen möjliggör en fast struktur och långsiktig planering i samarbetet.

Balanserad sektorisering och effektiv förvaltningsstruktur

Människors utvecklingskraft och företags konkurrenskraft i alla delar av landet ska främjas genom en tydligare och mer överskådlig förvaltningsstruktur, en bättre styrning, en ökad lokal myndighetssamverkan samt minskad centralstyrning.

Den tvärsektorielle styrningen ska utvecklas som ett led i att effektivisera myndighetsstyrningen och styrningen av den statliga verksamheten.

Regeringen har tagit många förvaltningspolitiska initiativ för en mer samlad förvaltningsstruktur inom politikområden med strategisk betydelse för hållbar nationell och regional tillväxt.

Inom näringspolitikens och den regionala tillväxtpolitikens områden har en översyn gjorts av Glesbygdsverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Verket för näringslivsutveckling (Nutek).

Utgångspunkten för omstruktureringen av ovanstående myndigheter, som aviserades i den av riksdagen beslutade propositionen En effektivare förvaltningsstruktur inom politikområden med strategisk betydelse för nationell och regional konkurrenskraft (prop. 2007/08:78), är att myndighetsstrukturen ska bli tydligare och verksamheten effektivare. Regeringen bedömer att det leder till positiva effekter att gles- och landsbygdsfrågorna integreras i en ny och tydligare myndighetsstruktur för nationell och regional konkurrenskraft.

Därför anser regeringen att Glesbygdsverket, ITPS och Nutek ska avvecklas den 31 mars 2009. Den verksamhet som idag bedrivs vid dessa myndigheter ska, tillsammans med verksamheten avseende kommersiell service hos Konsumentverket, övergå till Tillväxtverket samt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

En utgångspunkt för det förvaltningspolitiska utvecklingsarbetet är att bidra till en tydligare och effektiviserad myndighetsstruktur och klargöra vad som bör vara offentliga åtaganden. Det är angeläget att de verksamheter som bedrivs motsvarar regeringens behov, både vad gäller operativt och kunskapsmässigt stöd.

Det är viktigt att de statliga myndigheternas lokalisering i större utsträckning får en större spridning över landet. Det handlar om att noga pröva om nya myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentra. En utgångspunkt är att myndigheterna ska kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt.

Tillgång till kommersiell och offentlig service

Befolkningsförändringar, omvandlingen inom dagligvaru- och drivmedelsbranscherna samt människors förändrade köpvanor är viktiga faktorer som påverkar tillgången till service. Framtida behov och utmaningar kommer att kräva fortsatta insatser inom serviceområdet bl.a. genom olika insatser för att stärka butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse för varuförsörjningen. Konsumentverket har visat att antalet drivmedelsstationer i drygt hälften av länen har minskat påtagligt de senaste åren. I ungefär två tredjedelar av länen befaras mer omfattande nedläggningar den närmaste tiden vilket påverkar hushåll och företag negativt. Därför avser regeringen att i strategin för att stärka utvecklingskraften på landsbygden återkomma med förslag på åtgärder för att minska de negativa konsekvenserna. I första hand mot bakgrund av utvecklingen inom serviceområdet görs en särskild satsning på 50 miljoner kronor 2009.

Det är angeläget att även i fortsättningen arbeta i programform för att nå målet om en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män samt att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. En utgångspunkt för det framtida arbetet bör vara att nuvarande insatser breddas i syfte att öka samordningen mellan kommersiell och främst kommunal offentlig service där så är ändamålsenligt. Det är också önskvärt att sträva mot en större mångfald av utförare och leverantörer av service och tjänster inom det offentligt finansierade systemet. Relationen mellan den ideella sektorn och staten behöver lyftas fram, tydliggöras och utvecklas. Regeringen har tagit initiativ i denna riktning genom den dialog som resulterat i ett förslag till överenskommelse mellan regeringen och idéburna organisationer inom det sociala området.

För att säkerställa en god tillgänglighet till offentlig service i alla delar av landet och samtidigt möjliggöra en fortsatt effektivisering av den offentliga tjänsteproduktionen, måste bl.a. samordnade lösningar utvecklas.

En lärande politik

Kunskaper och erfarenheter på regional, nationell och europeisk nivå ska användas för att utveckla politiken. Uppföljningar och utvärderingar ska i större utsträckning än i dag bidra till att utveckla lärandet inom politiken och politikens strategiska inriktning.

2.8 Budgetförslag

2.8.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tabell 2.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	1 497 340		-18 288	
2008	Anslag	1 489 537 ¹		1 420 505
2009	Förslag	1 545 837		
2010	Beräknat	1 495 837		
2011	Beräknat	1 495 837		

¹Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget (prop. 2008/09:2).

Det totala utfallet för 2007 uppgick till cirka 1 497 miljoner kronor. Liksom föregående år har anslagskrediterna utnyttjats på ett antal anslagsposter. Därför är det totala disponibla överföringsbeloppet från 2007 till 2008 cirka -18 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med föregående år då det var cirka -13 miljoner kronor.

Tabell 2.24 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011-2017
Ingående åtaganden	2 077 836	1 857 110	2 024 107		
Nya åtaganden	1 231 780	1 599 666	1 476 900		
Infriade åtaganden	1 452 506	1 432 669	1 428 693	-1 295 151	-777 163
Utestående åtaganden vid årets slut	1 857 110	2 024 107	2 072 314		
Erhållet/förslaget bemyndigande	2 900 000	2 700 000	2 600 000		

Regeringens överväganden

Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelningen av medel mellan länen bör bl.a. behov av medfinansiering av EG:s strukturfonder, stödområdestillhörighet samt

Anslaget 33:1 *Regionala tillväxtåtgärder* uppgår till cirka 1 490 miljoner kronor för budgetåret 2008. Genom riksdagens beslut med anledning av propositionen Tillägg till statsbudgeten 2008 överfördes 6,3 miljoner kronor till anslaget 38:1 *Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Utgiftsprognosen för 2008 är cirka 1 421 miljoner kronor.

Anslaget används för regional och central projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B, stöd till kommersiell service, viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet, m.m.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 2 600 miljoner kronor under 2010–2017.

särskilda omställningsproblem utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av tillväxtåtgärder inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.

Från och med 2003 kan kommunala samverkansorgan bildas på länsnivå enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Ett så-

dant samverkansorgan har uppgifter inom det regionala tillväxtarbetet enligt vad som närmare framgår av lagen. Idag har totalt 14 av landets 21 län kommunala samverkansorgan. I Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands, Dalarnas, Kronobergs, Örebro, Värmlands, Gävleborgs och Västerbottens län har sålunda samverkansorganet processansvaret för det regionala utvecklingsarbetet. I Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting pågår försöksverksamhet enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet om ändrad regional ansvarsfördelning. Landstingen har där i egenskap av regionala självstyrelseorgan ansvaret för det regionala tillväxtarbetet. I övriga län ansvarar enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete länsstyrelsen för det regionala tillväxtarbetet. En mindre del av anslaget avses disponeras av regeringen och Verket för näringslivsutveckling (Nutek) samt den nya myndigheten Tillväxtverket för bl.a. viss central utvecklingsverksamhet m.m.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 545 837 000 kronor.

Som ett led i regeringens arbete med en strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden och för främst insatser inom kommersiell service föreslår regeringen att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder bör ökas med 50 000 000 kronor 2009.

Tabell 2.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 495 837	1 495 837	1 495 837
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	50 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 545 837	1 495 837	1 495 837

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

2.8.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	313 727	Anslags- sparande	114 944
2008	Anslag	498 864 ¹	Utgifts- prognos	625 000
2009	Förslag	498 864		
2010	Beräknat	498 864		
2011	Beräknat	448 864		

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget (prop. 2008/09:2).

Det totala utfallet för 2007 uppgick till cirka 314 miljoner kronor. Anslagssparandet vid utgången av 2007 uppgick totalt till cirka 115 miljoner kronor. Det stora anslagssparandet beror på att regeringens överläggningar med Europeiska kommissionen om nya regler för bidraget medförde att utbetalningarna för första halvåret 2007 blev försenade. Hela anslagssparandet från 2007 har därför disponerats 2008.

Anslaget uppgår till cirka 499 miljoner kronor för budgetåret 2008. I propositionen Tillägg till statsbudgeten 2008 tillfördes anslaget 50 miljoner kronor.

Utgiftsprognosen för 2008 uppgår till cirka 625 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 498 864 000 kronor.

Tabell 2.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	448 864	448 864	448 864
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	50 000	50 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	498 864	498 864	448 864

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Det regionala transportbidraget kompenserar företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Det är därigenom en del i regeringens arbete med en strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Regeringens förslag till nya regler för transportbidrag har under hösten 2007 godkänts av Europeiska kommissionen. Regeringen bedömer att det finns ett ökat behov av utbetalningar. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:2 *Transportbidrag* bör ökas med 50 000 000 kronor 2009 och 2010.

2.8.3 1:3 Glesbygdverket

Tabell 2.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	25 531	Anslags-sparande	2 193
2008	Anslag	26 023 ¹	Utgifts-prognos	26 204
2009	Förslag	6 900		
2010	Beräknat	0		
2011	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget (prop. 2008/09:2).

Det totala utfallet för 2007 uppgick till cirka 26 miljoner kronor. Anslagssparandet vid utgången av 2007 uppgick totalt till cirka 2,2 miljoner kronor. Anslaget uppgår till cirka 26 miljoner kronor för budgetåret 2008. Utgiftsprognosen för 2008 uppgår till cirka 27 miljoner kronor.

Glesbygdverket ska avvecklas den 31 mars 2009, som en del i regeringens omstrukturering av myndigheter inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 24 Näringsliv. För ytterligare information se även avsnitt 3.9.25, 3.9.26 och 3.9.27 inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 6 900 000 kronor.

Tabell 2.29 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Glesbygdverket

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	26 723	26 723	26 723
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	441	1 291	1 896
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-20 264	-28 014	-28 619
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 900	0	-1

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

2.8.4 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013

Tabell 2.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall		Anslags-sparande	300 000
2008	Anslag	950 000 ¹	Utgifts-prognos	539 323
2009	Förslag	1 450 000		
2010	Beräknat	1 400 000		
2011	Beräknat	1 400 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget (prop. 2008/09:2).

Anslaget uppgår till 950 miljoner kronor för budgetåret 2008. Utgiftsprognosen för 2008 uppgår till cirka 539 miljoner kronor.

I statsbudgeten sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till de åtta regionala strukturfondsprogrammen inom målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning, för vilka Nutek är förvaltande och attesterande myndighet, samt till programmet Sverige-Norge inom målet för territoriellt samarbete där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande- och attesterande myndighet.

Regeringen aviserade i 2007 års ekonomiska vårproposition att medlen i de territoriella program där svenska myndigheter administrerar utbetalningar av EU-medel för andra deltagande länders räkning ska hanteras utanför statsbud-

geten. Regeringen föreslår för 2009 en motsvarande justering av utgiftstaket till följd av denna förändring.

Utbetalningarna från EG:s andra strukturfond, Europeiska socialfonden, redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Ramen för regionala utvecklingsfonden för programperioden beräknas till cirka 8 746 miljoner kronor för de program som redovisas på statsbudgeten. Ramen för de program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statsbudgeten är cirka 1 901 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Ramen för programmen som redovisas och förvaltas utanför Sverige är cirka 9 080 miljoner kronor, inklusive European Partnership and Neighbourhood Instrument Kolarctic (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Den valutakurs som ska användas vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2007–2013 för de program som hanteras inom statsbudgeten styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Regeringen anser att den valutakurs som används vid omräkning av de finansiella ramarna för strukturfonderna löpande måste analyseras och vid behov revideras för att

inte differensen ska bli för stor mellan den verkliga kursen och den kurs som regeringen fastställer i förordningen.

Inbetalningarna från EG:s strukturfonder till Sverige har initialt skett genom förskott, som uppgår till fem procent av den totala ramen för regionala utvecklingsfonden, fördelat på två procent 2007 och tre procent 2008. Sverige redovisar sedan faktiska utbetalningar för projekten för att få ytterligare strukturfondsmedel. Inbetalningarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden redovisas på inkomsttitel 6313, *Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2007–2013*, på statsbudgetens inkomstsida.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär behov av framtida anslag på högst 3 600 miljoner kronor under 2010–2015.

Tabell 2.31 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2015
Ingående åtaganden vid årets början	0	170 000	3 000 000		
Nya åtaganden	170 000	3 380 000	1 960 000		
Infriade åtaganden	0	550 000	1 530 000	-1 500 000	-2 350 000
Utestående åtaganden	170 000	3 000 000	3 430 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 000 000	3 000 000	3 600 000		

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 450 000 000 kronor.

Tabell 2.32 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	950 000	950 000	950 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	500 000	450 000	450 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 450 000	1 400 000	1 400 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.